

JURISTEN

NR 3 / 2023

WWW.JURISTEN.NO

Tema **Barnevern**

Barnevernet i Karmøy har ansatt jurist og satser på dialog og medvirkning
Advokat om EMD-dommene // Vil dempe konflikt ved bruk av juridisk kompetanse
Sivilombudet ønsker flere klager fra barn og unge // Frykter rettssikkerhetsvakuum

JUS Abonnement

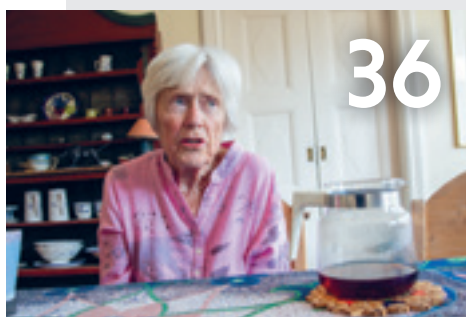
Vi gir deg tilgang til markedets største portefølje av juridiske kurs.

Din etterutdanning og
kompetanseutvikling er alltid tilgjengelig.
Med «Min JUS» har du full oversikt og
timekontroll.

Juristenes
Utdanningsenter

Innhold 3|23

6 Barnevernsutvalget
Utvalg kommer med en rekke forslag til endringer i barnevernet.

10 Barnevernet i Karmøy
Ny arbeidsmetode for dialog skal dempe konflikter.

20 Lang erfaring fra barnevernet
Jurist Liv Solfrid Storebø jobbet i barnevernet i Oslo i 27 år.

24 Sivilombudet med tilsyn
Sivilombud Hanne Harlem gjør det enklere for barn og unge å klage.

28 Rettssikkerhetsvakuum
Benedicte Gram-Knutsen mener det kan oppstå rettssikkerhetsvakuum i barnevernet.

32 Minoriteter i barnevernet
Barnevernsutvalget mener rettssikkerheten for barn og familier med minoritetsbakgrunn må styrkes.

36 Ber jurister engasjere seg
Gro Hillestad Thune appellerer til jurister om å stille spørsmål om hva som foregår på innsiden av barnevernet.

40 Kritikk fra Riksrevisjonen
Riksrevisjonen fant at ny kunnskap ikke blir tatt tilstrekkelig i bruk i barnevernet.

46 Representasjonsordning
Barnevernsutvalget går inn for at en ny representasjonsordning skal sikre et barnefaglig perspektiv på medvirkning, kombinert med juridisk ekspertise.

V O L V O

Elektriske XC40 Nå med opptil 570 km rekkevidde

Volvo sin neste generasjon elektriske biler gir XC40 Recharge opptil 570 km rekkevidde og raskere lading.

Ta kontakt med din lokale Volvo-forhandler. Gjennom samarbeidsavtalen med Norges Juristforbund får du fordelaktige betingelser.

VELKOMMEN TIL DIN FORHANDLER

XC40 Recharge Extended range RWD MY24. El-rekkevidde WLTP 575 – 520 km. Forbruk 16.6 kwh/100km og CO₂-utslipp 0 g/km. Forbehold om trykkfeil. Avbildet bil kan ha annet enn annonsert utstyr.

Jurister og barnevern

Et ekspertutvalg som har vurdert tiltak for å styrke rettssikkerheten og kvaliteten i barnevernet, leverte tidligere i år en NOU med en rekke forslag til endringer. Denne har høringsfrist i juni og i denne utgaven av Juristen er barnevern tema. I utvalgets mandat ble det vist til at tilsyn med det kommunale barnevernet, og en rekke forsknings- og utredningsrapporter, har vist til svak dokumentasjon og tilfeller av svikt i faglige vurderinger i barnevernssaker. Dessuten har Den europeiske menneskerettsdomstolen (EMD) behandlet flere barnevernssaker mot Norge, der det blant annet er konstatert krenkelser i tilknytning til myndighetenes plikt til å arbeide for gjenforening av barn og foreldre etter omsorgsovertakelse. Et tema er blant annet hvordan det kommunale barnevernet kan få bedre tilgang på kompetanse – ikke minst juridisk kompetanse.

Vi har tatt turen til Karmøy, som har egen jurist ansatt i barnevernstjenesten og der de bruker en metodikk kalt «dialogprosess» i alvorlige saker som barnevernstjenesten ser for seg kan ende i rettslig prosess. Foreldre, og ungdom kan få gratis advokat på et tidligere tidspunkt enn hva det gis dekning for i det nasjonale lovverket og kommunen tar regningen. Privat part, foreldre og ungdommer, får ha med advokaten i dialogmøte med barnevernstjenesten, hvor både barnevernleder og kontaktperson deltar. Erfaringen er at det virker konflikt-dempende forteller juridisk saksbehandler i barnevernet på Karmøy. Han mener tiden er moden for at andre kommuner følger etter, og bruk av dialogprosess er i ferd med å bli tatt i bruk andre steder i landet. Blant annet i enkelte bydeler i Oslo. Les om erfaringer fra både Karmøy og Oslo i denne utgaven.

Juristen i barnevernet på Karmøy sier det er behov for jurister på feltet i norske kommuner. Når du skal inn i alt det som har med lovverk, og fatte og utvikle og forstå alle prinsippene innen dette feltet, så må du være jurist, sier han. Det er også noe Juristforbundets visepresident Benedicte Gram-Knutsen er opptatt av i et intervju i denne utgaven. Hun har arbeidet ved Byombudet i Bergen kommune i 20 år og kjenner godt til rettssikkerhetsdebatten rundt barnevernet. Hun har sett en utvikling der det tidligere eksisterte en slags berøringsangst mot barnevernet – til at det nå er langt mer debatt. Man må forholde seg til lovverket og derfor trenger kommunene jurister i barneverntjenesten, sier hun. Gram-Knutsen mener blant annet at det er et rettssikkerhetsvakuum i undersøkelsesfasen, fra bekymringsmelding kommer inn og frem til beslutning blir tatt.

Barnevernsutvalget har hatt med seg flere jurister, blant andre jussprofessor Karl Harald Søvig. I et tidligere intervju med Juristen, den gang utvalget var midt i sitt arbeid, påpekte han at feltet er komplisert og uten enkle løsninger – og at jussen bare er en del av utfordringene i barnevernet. «Jussen er et virkemiddel her, og ikke et mål i seg selv. Det viktigste er å gi rett hjelp til rett barn til rett tidspunkt», minnet han om. I denne utgaven finner du flere stemmer med synspunkter på hvordan jussen kan være et slikt virkemiddel.

Ole-Martin Gangnes
redaktør

Redaktør
Ole-Martin Gangnes
omg@juristen.no

Annonseansvarlig
Randi Huth Rogne – Storybold
randi@storybold.no
Tlf.: +47 995 20 500

Journalist
Tore Letvik
tl@juristen.no

Design / layout
Inge Martinsen – Aksell AS
inge.martinsen@aksell.no

Journalist
Tuva Bønke Grønning
tbg@juristen.no

Tips redaksjonen
redaksjonen@juristen.no
mob. 48 24 83 52
www.juristen.no

Følg oss!

Ved adresseendring

Logg inn med ditt medlemsnummer på juristforbundet.no for å endre.

Andre – send ny adresse til
medlem@juristforbundet.no

Redaksjonen forbeholder seg retten til å redigere eller forkorte innlegg.

Juristen arbeider etter redaktørplakaten og er en del av

Forsidebilde

Tore Letvik

Grafisk produksjon

Ålgård Offset As

Innsendt stoff til neste nummer må være redaksjonen i hende innen 28. august 2023.

Redaksjonen avsluttet 6. juni 2023.

Utgiver

 JURISTFORBUNDET

Barnevernsutvalg foreslår omfattende systemendringer

Svakhetene med dagens system og praksis tilsier at det er behov for å gjøre omfattende systemendringer for å sikre barn rettssikkerhet og tilstrekkelig medvirkning, mener utvalget bak NOUen som er ute på høring – med svarfrist denne måneden.

 Ole-Martin Gangnes

Barnevernsutvalgets utredning (NOU 2023: 7 Trygg barndom, sikker fremtid – Gjennomgang av rettssikkerheten for barn og foreldre i barnevernet) ble overlevert til barne- og familieminister Kjersti Toppe i mars. Den er nå ute på høring – med høringsfrist 26 juni.

Utvalget har vurdert tiltak for å styrke rettssikkerheten i barnevernets arbeid og kommer med 118 forslag – blant annet forslag om tiltak som bedre skal sikre nødvendig kompetanse og erfaring i arbeid med barnevernssaker, inkludert krav om tverrfaglige vurderinger i komplekse og krevende saker.

«Utvalget mener situasjonen er alvorlig og presserende. Svakheterne med dagens system og praksis tilsier at det er behov for å gjøre omfattende systemendringer for å sikre barn rettssikkerhet og tilstrekkelig medvirkning», skriver utvalget.

– Utvalget foreslår tiltak som kan bidra til å løse noen av de utfordringene vi står overfor i barnevernet, som for eksempel styrking av barns medvirkning, oppfølging av foreldre og dokumentasjon av arbeidet, sa barne- og familieminister Kjersti Toppe da NOUen ble sendt på høring.

– Vi må sikre at barnevernet gir trygghet og hjelp til barn og familier som trenger det, og at en legger hensynet til barnets beste til grunn. Vi vil nå gå grundig inn i rapporten og vurdere de tiltakene og anbefalingene utvalget kommer med. Rapporten og høringssvarene vil inngå i grunnlaget for regjeringens arbeid med en kvalitetsreform i barnevernet, sa Toppe.

– Selv om det har skjedd mye bra i barnevernet de ti siste årene, så må vi ta på alvor at det fremdeles er forskjeller mellom tjenestene, og at familier derfor får ulik tilgang på hjelp. Vi må hele tiden se på forbedringer i en av de viktigste tjenestene vi har for barn og familier som trenger hjelp, sa hun.

Flertallet i utvalget foreslår at det etableres en barnevernsrepresentantordning (BRO) som kun skal ha barnets rettigheter i fokus. BRO skal samarbeide med en advokat når det er behov for juridisk kompetanse og skal erstatte ordningene med talsperson, tilsynsperson og tilfjelpsperson, samt når sakkyndige har vært brukt for å innhente barnets mening.

Utvalget mener også at barns stilling i barnevernet bør styrkes ved at aldersgrensen for barns partsstatus senkes fra 15 til 12 år, samt at barns muligheter til å

Utvalgsleder Marit Skivenes, professor i statsvitenskap ved UiB, la frem rapporten i mars. (Foto: Regjeringen.no / Nett-tv)

klage og be om overprøving i sine saker forbedres.

Domstolsbehandling

Når det gjelder nemnds- og domstolsbehandling av barnevernssaker, skriver utvalget at de er «bekymret for variasjoner på kvaliteten på avgjørelsene som fattes, og varierende kompetanse hos både advokater og dommere i barnevernssaker».

Utvalget foreslår flere tiltak, som utvikling av kriterier, veiledere og maler for behandling av saker for å sikre mer likebehandling, samt tiltak som bedre kan sikre at aktørene har rett kompetanse.

Utvalget har vurdert statsforvalternes rolle som tilsynsmyndighet på barnevernsområdet og skriver at dagens system for tilsyn og kontroll er fragmentert. Det handler om at mange aktører har til dels overlappende ansvarsområder, skriver utval-

get. Utvalget foreslår at statsforvalterne får en mer aktiv rolle og et tydelig oppdrag med å bidra til å samordne og ansvarliggjøre tjenester i saker der barn trenger hjelp fra flere instanser.

«Barnevernet bedriver myndighetsutøvelse og kan fatte beslutninger om alvorlige inngrep i barn og foreldres familieliv. Dette skal kunne etterprøves, begrunnes og legitimeres innad i barnevernssystemet og overfor barn og familier, men også overfor befolkningen, media og politikere», skriver utvalget.

Problem på flere områder

Barnevernsutvalget, som ble oppnevnt i 2021, har vurdert rettsikkerheten i alle ledd i barnevernet, på både individnivå og på systemnivå. Utvalget har lagt vekt på at det foreligger tydelig dokumentasjon på at barns rett til medvirkning ikke

blir ivaretatt godt nok, selv om barna har tydelige rettigheter i lovverket.

«Problemene kommer til uttrykk på flere områder. Barna som mottar hjelp fra barnevernet får ikke den informasjon de trenger, de får ikke på en trygg måte sagt hva de føler, tenker og ønsker, de får ikke sikret sitt privatliv eller være med å ta beslutninger eller får ikke klaget på beslutningene. Det er mange forskjellige fremmede personer som barn må forholde seg til, og det er også store utskiftninger blant kontaktpersoner og andre profesjonelle. Det er også dokumentert forholdvis omfattende mangler ved barns rett til god og forsvarlig hjelp på en rekke områder, for eksempel er det mange barn som opplever flyttinger og ustabilitet i sin omsorgssituasjon eller at de ikke har det bra der de bor», skriver utvalget, som mener ►

Barne- og familieminister Kjersti Toppe. (Foto: Astrid Waller)

situasjonen er så alvorlig og presserende at det er behov for å gjøre omfattende systemendringer for å sikre barn rettssikkerhet.

Forslaget om å etablere en barnerepresentantordning (BRO), som kun skal ha barnets rettigheter i fokus, kan du lese mer om i en egen sak. BRO skal sikre barn uavhengig representasjon i alle saker der det vurderes at barn må flytte ut av hjemmet og skal samarbeide med en advokat når det er behov for juridisk kompetanse, ifølge forslaget i NOUen. Dette forslaget skapte dissen i utvalget.

Få føringer

Rapporten tar også for seg hvordan skjønnsutøvelsen i barnevernet praktiseres og peker på art det er gitt få føringer i lovverket for hvordan beslutningstakere skal vurdere prinsippet om barnets beste i barnevernssaker.

«Utvalget mener at vide rammer for skjønnsutøvelsen medfører en risiko for at prinsippet blir forstått ulikt. Dette kan igjen føre til ulik behandling av barn og foreldre, og dårlig kvalitet på beslutninger og tiltak. Utvalget foreslår derfor å ramme inn beslutningstakernes skjønnsutø-

velse ved å innta en momentliste i barnevernsloven som angir viktige vurderingstemaer», skriver utvalget.

Når det gjelder barnevernstjenestens undersøkelser, som ofte er tjenestens første møte med foreldre og barn, pekes det på utfordringer.

«Dette omfatter flere forhold, som at det ikke foretas grundige nok vurderinger i alvorlige saker, det er for liten fremdrift og systematikk i arbeidet og undersøkelsenes omfang er for lite tilpasset alvorlighetsgraden i sakene. Kunnskapen som foreligger, viser også at tjenestene ikke i tilstrekkelig grad involverer barn og

foreldrene i undersøkelsen. Utvalget mener videre at det bør ses nærmere på hvilken hjelp som gis til barn og familier i saker som barnevernet henlegger», skriver utvalget.

I de tilfellene det benyttes frivillige plasseringer, spør utvalget om beslutningsprosessene er sikre nok, om samtykket som gis av barn og foreldre er reel og om foreldre og barn får god nok oppfølging etter plassering. Utvalget foreslår at det i lovverket presiseres tydeligere at frivillige plasseringer er ment å være midlertidig.

Varierende kompetanse

Utvalget er også bekymret for variasjoner på kvaliteten på avgjørelsene som fattes i barnevernssaker, og det som beskrives som «varierende kompetanse» hos både advokater og dommere i barnevernssaker.

«Saksbehandlingen kan dessuten fremstå som lite skånsom, og det kan ta unødig lang tid før barn og foreldre får en avklaring i saken. Utvalget stiller videre spørsmål ved om samtaleprosess ivaretar barns rettssikkerhet tilstrekkelig. Bekymringen knytter seg særlig til om det velges løsninger på bekostning av barnets behov, at barnets medvirkning ikke blir tilstrekkelig vektlagt, store regionale forskjeller og tidsbruken ved samtaleprosess», heter det.

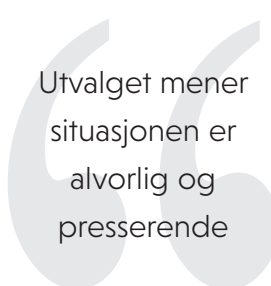
Utvalget foreslår flere tiltak for å styrke rettssikkerheten for barn og foreldre – som

utvikling av kriterier, veiledere og maler for behandling av saker for å sikre mer likebehandling, samt tiltak som bedre kan sikre at aktørene har rett kompetanse.

Utvalget foreslår også tydeligere prosedyrer for saksforberedelser i nemndene og særlige tidsfrister for behandlingen av saker som gjelder de yngste barna. Utvalget mener videre at det bør iverksettes tiltak som særlig omhandler samtaleprosess, blant annet at det utvikles kriterier for å vurdere hvilke sakstyper som er egnet for samtaleprosess og at det gjennomføres en følgeevaluering av samtaleprosess.

Når det gjelder sakkyndige i barnevernssaker, skriver utvalget at det er svak tilgang på sakkyndige med rett kompetanse i ulike deler av landet og oversikter over sakkyndige og deres kvalifikasjoner er mangelfulle.

«Forskningen som foreligger, indikerer variasjon i sakkyndige utredninger, og dette forsterkes av at det er gitt få føringer til hvordan arbeidet skal utføres. Mange sakkyndige jobber alene uten noen former for intern kvalitetssikring eller kollegaveiledning», skriver de.

Utvalget mener
situasjonen er
alvorlig og
presserende

Kontroll

NOUen tar for seg eventuelle endringer i systemet for tilsyn og kontroll. Utvalget mener at dagens system er fragmentert.

«Det handler om at mange aktører har til dels overlappende ansvarsområder. Samtidig blir tilsyn gjerne gjennomført sektorvis eller med den enkelte virksomhet, noe som gjør det vanskelig å fange opp mangler ved det helhetlige tilbudet til barn og unge. Det kan videre stilles spørsmål ved om tilsynet i tilstrekkelig grad fører til læring og bedre kvalitet i tjenestene», skriver de.

Utvalget har også vurdert om tilsyn fungerer som rettssikkerhetsmekanisme i enkelt saker.

«Mange barn og foreldre opplever å ha en svak posisjon i klagesystemet. Det kan ta lang tid før klager blir behandlet og påviste avvik fører ikke nødvendigvis til at feil blir rettet opp i den enkelte sak. Utvalget mener det er behov for å se nærmere på om systemet kan gjøres

enklere, mer oversiktlig og effektivt, og foreslår at departementene gjennomgår de ulike tilsyns- og kontrollordningene på velferdsområdet», heter det.

Mer åpenhet

Det påpekes at barnevernet bedriver myndighetsutøvelse og kan fatte beslutninger om alvorlige inngrep i barn og foreldres familieliv – og at dette skal kunne etterprøves, begrunnes og legitimeres.

«En del av kritikken mot det norske barnevernet har nettopp gått på at barnevernet oppfattes som et lukket system, som det både er vanskelig å styre og å ha tillit til. Utvalget legger til grunn at åpenhet er et grunnleggende prinsipp innenfor barnevernssystemet, men det kreves samtidig tydelige avgrensninger for at barn ikke blir skadelidende og at personvernet til de som er involvert ikke blir krenket», skriver de.

Derfor trengs det mer åpenhet og informasjon om barnevernets arbeid.

«Det kreves i dag temmelig inngående kunnskap om barnevernssystemet for å kunne vite hvor man skal finne relevant informasjon. Fragmentert og mangelfull informasjon om barnevernet påvirker også den offentlige og politiske debatten. Det er vanskelig å få tak på hva som er den faktiske tilstanden i barnevernet og diskusjoner om barnevernet blir for anekdotiske og unyanserte», mener utvalget, bestående av jurister, barnevernspedagoger, psykologspesialister og andre.

Det har vært ledet av Marit Skivenes, professor i statsvitenskap ved UiB. Nestleder har vært Karl Harald Søvig, dekan og professor ved juridisk fakultet, UiB. Andre jurister i utvalget har vært Ingvild Aleksandersen (assisterende statsforvalter i Oslo og Viken), Lars Marius Heggberget (kommuneadvokat for Trondheim kommune) og Ingrid Lauvås (advokat og partner i Elden Advokatfirma i Haugesund).

Juridisk kompetanse innen barnevernet

– med satsing på dialog og medvirkning

Karmøy baner vei i håndtering av barnevernssaker og er blant få kommuner som har egen jurist ansatt i barnevernstjenesten. Gjennom å strekke ut en hånd til foreldre og barn med tidlig dialog og gratis advokat oppnås resultater som vekker oppsikt langt utenfor kommunens grenser.

  Tore Letvik

I striregn på Karmøy. F.v. barnevernleder
Arne Fagerland, advokat Ingrid Lauvås og
juridisk saksbehandler Kenneth Elvik Aarvik.

Vi reiser til Karmøy for å se nærmere på barneverntjenestens bruk av nye og mer brukervennlige metoder i sitt møte med foreldre og barn. Der møter vi barnevernleder Arne Fagerland, juridisk saksbehandler Kenneth Elvik Aarvik og advokat Ingrid Lauvås. De er alle sentrale i satsingen på et barnevern hvor rettigheter og muligheter settes i fokus for barn, unge og foreldre og hvor bruk av tvang skal være siste utvei.

I barnevernssaker i Karmøy brukes en såkalt «Dialogprosess» i alvorlige saker som barnevernstjenesten ser for seg kan ende i rettslig prosess. Privat part, foreldre og ungdommer, får ha med advokaten i dialogmøte med barnevernstjenesten, hvor både barnevernleder og kontaktperson deltar. Foreldre, og ungdom kan dermed få gratis advokat på et tidligere tidspunkt enn hva det gis dekning for i det nasjonale lovverket. Kommunen tar regningen. En praksis som bidrar til at fortvilede foreldre som kjemper mot omsorgsovertakelse, og ungdom i livskrise, får en konfliktdekkende behandling hvor saker løses på et tidligere tidspunkt, ofte uten involvering av barneverns- og helsenemnda.

– Før 2016 hadde vi minst fire samværssaker til behandling i barnevernsnemnda hvert år. Samværssakene løses nå nær utelukkende ved bruk av dialogprosess, uten behov for nemndsbehandling. I løpet av seks år har kommunen hatt totalt 850.000 kroner i advokatutgifter til dialogprosess i, blant annet, samværssaker, omsorgsovertakelser og atferdssaker, sier juridisk saksbehandler i barnevernet på Karmøy, Kenneth Elvik Aarvik.

– Trenger jurister

Elvik Aarvik er en av ildsjelene bak endringen, som gjennom dialogprosessen tre hovedpunkter; «respekt, åpenhet og medvirkning», gir resultater. Elvik Aarvik begynte som kontaktperson i barnevernstjenesten, og juridisk saksbehandler i vikariat, før han begynte på heltid som juridisk saksbehandler i 2017. Han var med

under innføringen av barnevernets bruk av dialogprosess på Karmøy, sammen med tidligere barnevernleder i Karmøy, Jakob Bråtå, som nå har begynt som barnevernleder i Stavanger, med mål om å ta i bruk dialogprosess også der.

Elvik Aarvik mener tiden er mer enn moden for at andre kommuner følger etter, og bruk av dialogprosess er i ferd med å bli tatt i bruk andre steder i landet. Blant annet i enkelte bydeler i Oslo. Han er klokkeklar på at juridisk kompetanse er en reell mangelvare innen barneverntjenestene rundt om i landet. Men hans ferd frem til jobb som jurist i barnevernet har ikke vært helt uten humper i veien.

Det er horribelt at
ansettelser av jurister
i barnevernet er noe
nytt og uvant i 2023

– Hvordan opplever du å kunne jobbe med slike saker i barnevernstjenesten, som jurist?

– Jeg lette etter arbeidsoppgaver innenfor barnevern lenge før jeg begynte som juridisk saksbehandler her, men i barnevernet var de notoriske i forhold til at du skulle være barnevernspedagog og sosionom for å få jobb. Da tidligere barnevernleder i Karmøy utvidet teksten i kvalifikasjonskravet i stillingsannonsen til å også inneholde «annen relevant utdanning» kastet jeg meg på og fikk jobben. Jeg var glad for å komme meg inn i barnevernet og håpet de så verdien av jussen etter hvert. For barnevernleder var det da også en klar ambisjon å få inn juridisk kompetanse. Jeg ble den første juristen i barnevernet i Karmøy, og er fortsatt den eneste. Stavanger har inntil nylig ikke hatt jurister i barnevernstjenesten, men har i år ansatt to. For øvrig mangler det jurister på

dette feltet i barnevernet i andre lokale kommuner rundt her, sier Elvik Aarvik som forteller at Bergen har hatt jurist i barnevernet i mange år. Men i barnevernet i kommune-Norge er det generelt få jurister ansatt. Han mener det må endres.

– Det er horribelt at ansettelser av jurister i barnevernet er noe nytt og uvant i 2023, sier Elvik Aarvik, som mener juridisk kompetanse nå må prioriteres på dette feltet.

– Jeg skal ikke snakke ned den juridiske kompetansen til kolleger som har barnevernspedagog-faglig eller annen relevant utdanning i barnevernet, for de er knallgode på sitt felt. Men når du skal inn i alt det som har med lovverk, og fatte og utvikle og forstå alle prinsippene innen dette feltet så må du være jurist. Har du en ansatt barnevernsosionom med videreutdanning innen juss så er det vel og bra, men det kan ikke erstatte den kompetansen som en jurist har. Det er nødvendig med juridisk kompetanse som fem år på jussstudiet gir deg, for å håndtere de juridiske problemstillingene som det finnes mange av innen barnevernet.

Han sier fagkompetanse er nødvendig på flere felt.

– Tilsvarende som at en jurist aldri vil kunne gjøre de barnevernfaglige vurderinger som sosionom, barnevernspedagog og annen relevant utdanning innen barnevern kan gjøre. Men som jurist utvikler du en ryggmargrefleks for hva som er rett og galt, også innen prosessene i barnevernet. Når jeg ser tilbake på da jeg begynte som jurist her, så var jeg nok den største steinen i skoen. Det er forpliktende å ansette en jurist. Det gjør at det blir merarbeid på kontaktpersonene innen barnevernet når en jurist blir involvert i forvaltningsarbeid med fokus på det som følger av lov, forskrift, retningslinjer med mer, sier Elvik Aarvik.

Endringsfokus

Ingrid Lauvås er en av de som er glad for at barnevernet har ansatt jurist. Hun har lang erfaring som

Saksbehandler Kenneth Elvik
Aarvik er eneste ansatte jurist
i barnevernstjenesten i Karmøy

advokat i barnevernssaker, og har deltatt i mange dialogprosesser, samtaleprosesser og i barnevernsmemnda. Hun har vært med siden Karmøy kommune begynte å endre sin måte å håndtere barnevernssaker på i 2017, og mener det bør innføres i langt flere kommuner.

– Det er jo noe annet å kunne forholde seg til en jurist i barnevernet. En snakker gjerne et litt annet språk når vi snakker jusspråket, når vi bare går inn i jussen. Det har selvfølgelig en stor og positiv betydning, sier hun og gleder seg over et mer åpent og inkluderende barnevern.

– Vi snakker om et ganske stort endringsfokus. Nå går barnevernet i dialog med foreldre og barn, og lytter. Den største forskjellen med dialogprosess er at man hører på hverandre, sier Lauvås.

Barneverntjenesten på Karmøy betaler inntil fire timer før- og etterarbeid i advokatbistand innledningsvis. I en fase som ofte er sterkt preget av angst, fortvilelse og usikkerhet blant foreldre og barn.

– Foreldrene eller ungdommen får en advokat å diskutere saken med før de går i møter med barneverntjenesten. De gir uttrykk for at det gir dem en langt større trygghetsfølelse og åpner mer for å høre barnevernets anførsler, sier Lauvås.

Hun forteller at alle foreldre eller unge kan ha med seg advokat på ethvert tidspunkt i møte med barnevernet. Men uten dialogprosess ville foreldrene på et så tidlig stadium måtte betale for det selv, med fulle advokatsatser. Noe de færreste har råd til.

– Det er også mange som er bekymret for at de vil fremstå som konfliktsøkende, i stedet for dialog-søkende overfor barnevernet, dersom de engasjerer advokat på eget initiativ. Men ved bruk av dialogprosess velger part, forelder, ungdom eller andre, hvilken advokat de vil benytte i møte med barneverntjenesten. Tryggheten som skapes gjør det også lettere for oss advokater å gjøre en god jobb, sier Lauvås.

– Hvordan arter et sånt møte seg for deg som advokat, og når kommer du inn?

– Det er litt forskjellige måter jeg kommer inn på. Noen ganger har jeg hatt kontakt med forelder eller ungdom i forkant og så tar vi kontakt med barneverntjenesten, og så finner barneverntjenesten ut at det er fornuftig med et dialogmøte. Andre ganger kan jeg bli kontaktet av foreldre i forbindelse med at det skal være et dialogmøte. Og da har ikke jeg hørt om saken før dialogmøtet og trenger informasjon. Vi advokater får da et skriv som i hovedtrekk forteller hva det handler om, og så går vi i dialog med foreldre eller ungdom, for å finne ut hva som er den sentrale problemstillingen. Slik at vi, når vi går inn i dialogmøtet, er orientert.

– Ofte er det da ryddige møter, og jeg mener det er veldig bra at barnevernsleder er med. Dialog synes jeg er en bra betegnelse, for vi lytter hverandre ut i møtet. Forteller hva det handler om, har gjerne pauser underveis slik at jeg får drøftet med ►

Advokat Ingrid Lauvås er blant dem som har erfaring med kommunens dialogprosess

mine klienter om vi skal stoppe nå, eller hvordan skal vi håndtere det videre? De setter ofte pris på at de får snakke uten at det de sier blir journalført, sier Lauvås.

Tilspisset

Advokaten har god kjennskap til hvordan situasjonen var før dialogprosessene ble innført.

– Da kom vi advokater gjerne inn i etterkant, når konflikten var kjempetilspisset, og måtte bruke masse tid på å finne ut i hvilken retning vi skulle bringe saken. Som forelder og advokat er det alltid på en måte «pick your fights» i møtet med barnevernet. Hvor er det du skal sette inn innsatsen? Hvis konflikten har kommet langt så vil foreldrene kanskje ta alt, fordi det er konflikt på alle fronter, og vi må bruke tid på å roe ned. Rydde veien i forhold til hva saken egentlig handler om. I ste-

det for å komme tidlig inn og forsøke å finne løsninger på et langt tidligere tidspunkt, sier Lauvås.

Barneverntjenesten på Karmøy opplever stor forskjell i møtene med foreldre og ungdom hvor det i verste fall kan ende med en varig oppsplitting av familien.

– Dialogen og samhandlingen som dialogprosessene er, fremstår som fredelig. Juridisk saksbehandler er ikke kjent med at det har vært nødvendig å avbryte en dialogprosess fordi temperaturen har blitt for høy. Uten dialogprosess har kontaktpersonene erfart mange utrivelige møter med foreldre i møter med dem alene, så rammene rundt dialogprosessen gjør at partene faktisk får snakke. Man får en forberedelse i forkant av hva som er tema gjennom å snakke med advokaten. Og det er litt det vi også er opptatt av, sier Elvik Aarvik.

– Foreldrene og vi i barneverntjenesten må finne ut hvor vi står i hver enkelt sak, og om vi er enige om å prøve noe mer ved å snakke om tiden fremover. Selv om foreldre kan ha gjort dumme ting, eller det er en annen årsak til at det blir en barnevernssak, så konsentrerer vi oss ikke om hendelsen, men hva vi skal gjøre nå, og hva vi gjør framover. Vi skal ikke diskutere de små tingene, men ta for oss de store linjene for å komme videre, og det ser vi at dialogprosess tilrettelegger for, sier Elvik Aarvik.

Brukermedvirkning

Barnevernleder Arne Fagerland trekker fram brukermedvirkningens verdi.

– Jeg tenker brukermedvirkning også styrker den betydning dialogprosess har for foreldre og unge. At de har en større mulighet til å påvirke, og at bruken av dialogpro-

sess kanskje har jevnet litt ut maktbalansen i barnevernssaker. Du møter ikke alene, og har støtte i advokaten. For det er ingen tvil at det gjerne kan gi en følelse av for avmakt for mange å møte barnevernet, sier Fagerland.

Noe advokat Lauvås kan bekrefte.

– Vi advokater får jo vite litt i forkant hva saken handler om, og drøftet med klienten. Ved å få snakket, så vet jeg litt mer når jeg går inn i møtet med barneverntjenesten. Så er vi jo ikke alltid enige, men vi kan i hvert fall være enige om det vi er uenige om. Og så får vi rydde det andre av veien.

– Foreldrene opplever en mye større forutsigbarhet i hele prosessen, for de er jo livredde for å miste ungene sine. Det er jo det de er reddet for, så de ønsker å gjøre alt riktig. Og så kan det være noen av dem som kanskje er irriterte på barnevernet, og litt ulikt i forhold til hvor godt de klarer å holde tilbake den irritasjonen, sier Lauvås som også peker på betydningen av en endret tankegang i barnevernstjenesten.

Hun peker på at det ikke bare er opp til advokaten.

– Dette handler ikke bare om at foreldrene får advokat eller ikke. For meg, som har praktisert som advokat på dette feltet i en ganske lang periode, så er måten barneverntjenesten møter foreldrene på vel så viktig. Jeg tror det er viktig at saksbehandlere formidler at det ikke er slik at de har bestemt noe på forhånd. At partene virkelig ønsker å lytte og høre på hverandre for å finne gode løsninger, sier Lauvås.

Barnevernleder med

Elvik Aarvik forteller at det er sentralt i bruk av dialogprosess at foreldre og unge får møte den som rent faktisk tar beslutningen, det være seg om omsorgsovertakelse, plassering av ungdommer, samvær eller andre spørsmål.

– I Karmøy er barnevernleder eller en av avdelingslederne med i dialogprosess, og privat part får sitte

ned med den som skal ta beslutningen. Slik var det ikke da vi begynte med denne endringen. Da var det i utgangspunktet ikke aktuelt at barnevernleder snakket direkte med familiene. Det var heller ikke aktuelt for avdelingslederne å snakke med privat part. Det var noe kontaktpersoner og veiledere gjorde.

Jeg tror det er viktig at saksbehandlere formidler at det ikke er slik at de har bestemt noe på forhånd

– Er det noen aldersgrense for når barn og unge får være med i dialogmøtet?

– I teorien har ikke alder noe å si, og vi har hatt dialogprosess med en jente på 7-8 år. Da var det ikke advokat med, men hun ville snakke direkte med barnevernleder og det fikk hun. Ellers blir 13 år gjerne en praktisk grense. Vi har tilbudt advokat til jenter som var 12-13. Det endte opp med at en jente fikk partsrettigheter i barnevernsnemnda i etterkant, noe jeg ikke er sikker på at hun ville fått ellers. Et av argumentene for å gi partsrettigheter var at hun var bistått av advokat fra tidligere. Vi er bevisst på skansene der. Vi ønsker i utgangspunktet å snakke med ungdom uten at foreldrene er til stede, men foreldrene sin advokat er til stede, sier Elvik Aarvik.

Han forteller at barnevernstjenesten er åpen for at ungdom yngre enn 13 år i fremtiden kan bli representert i dialogprosess med advokat.

– Inntil nå tror jeg ikke vi har hatt et slikt tilfelle i praksis. Men jeg tror vi langsomt beveger oss ned i alder der barn skal kunne delta med advokat. Vi har hatt noen gjennombrudd i saker der ungdom tar kontakt med advokat selv, og en advokat ringte på vegne av en tolvåring. Terskelen for å

innvilge dialogprosess er nok lav i den rette saken. I veldig alvorlige saker tror jeg heller ikke vi ville avvist en elleveåring som kom via advokat og ville ha dialogprosess.

– Hva er aldersgrensen for å ha rett til advokat i slike barnevernssaker i dag?

– Det har vært 15 år, men etter ny barnlov har det skjedd en oppmykning som gjør at det i dag ikke skal så mye til for å få partsrettigheter for barn og unge under 15, sier advokat Lauvås, som var ett av medlemmene i Barnevernsutvalget, som vurderte rettsikkerheten i alle ledd i barnevernet og som i mars i år avgav sin utredning NOU 2023: 7.

– I utvalget foreslår vi at det skal innvilges partsrettigheter fra 12 års alder, og at du kan få det også ved yngre alder dersom det foreligger særlige grunner. Før tenkte man ikke så mye på at barn skal få stå stor plass i en barnevernssak, mens man nå, i større og større grad ser på barn som en stor part i slike saker og setter barnet litt mer i førersetet, sier Lauvås.

Utenforskap

Barnevernleder Fagerland er utdannet sosionom og ble ny leder for barneverntjenesten i fjor høst.

– Det har tradisjonelt sett vært en tendens til at konflikt bygger på seg mer og mer i barnevernssakene desto lenger konflikten pågår. Ved å komme inn med dialogprosess tidligere mellom barnevernet og foreldre og ungdommene unngår vi i stor grad å havne i en situasjon hvor konflikten eskalerer til et nivå hvor det ikke er noe annen vei enn å ta saken til barnevernsnemnda, sier Fagerland.

Han var tidligere leder for sosial og inkludering i NAV i Karmøy, og har sett hvilke konsekvenser en skadeskutt oppvekst kan få for barn og unge senere i voksenlivet.

– I NAV regnet vi at utenforskap koster 17 millioner kroner per ungdom hvis de blir uføre i en alder på 18 år. Og selv om det er et høyt beløp, så er det jo bare den ene delen av regnestykket. Hvis man regner ►

Barnevernleder
Arne Fagerland

inn hva det koster samfunnet at man ikke har inntekt så er nok det faktorer som drar beløpet ytterligere oppover. Og det sier seg selv at det er ikke mange ungdommer vi i barnevernet skal få på sporet, inn i arbeidslivet og gi dem muligheter, før det lønner seg å satse på fungerende tiltak innen barneverntjenesten, sier Fagerland.

Han sier seg svært tilfreds å ha ansatt jurist i sin stab.

– Jeg er takknemlig til å ha en sånn ressurs i tjenesten og det er med på å utvikle tjenesten og å styrke den. Det gir også legitimitet at man faktisk har jurist som kan kvalitetssikre arbeidet vi gjør. Når vi jobber med noe så viktig som barn og unge, skal en ikke låse seg for mye til hvordan ting tradisjonelt er blitt gjort. Det er selvsagt at barnevernspedagoger og sosionomer har et kjempefortrinn i forhold til det med å jobbe med barn og unge. Men barnevernet inneholder også mye juss, og da krever jo det også sin type ekspertise.

850.000 kroner til nå

Regnet i kroner og øre har Karmøy kommunes tilgjengeliggjøring av advokat for foreldre og ungdommer,

som av ulike årsaker kommer i kontakt med barnevernet og får saker behandlet i dialogprosess, kostet kommunen 850.000 kroner.

– Disse pengene har vi brukt på 127 dialogprosesser. I tiden mellom 2020 og 2022 var 85 prosent av alle omsorgsovertagelsene forenklet. Det var samtaleprosess, men de var forenklet. Barnevernstjenesten sparer potensielt mye på at en unngår tvangsvedtak og langvarige omsorgsovertakelser. Dette er dyre inngrep, som bruk av fosterhjem, spesialiserte fosterhjem og institusjonsplasseringer. I flere av disse er det satt inn dyre tiltak i form av utredninger, avlastning og to-baseløsninger. Men summen av disse vil over tid bli mindre enn alternativet. Dersom en kan unngå tvangsvedtak vil det være mye penger å spare for barnevernstjenesten, men også for kommuneadvokat, nemnd og domstol. Nøyaktig hvor mye samfunnet sparer ved å bruke dialogprosess vet vi ikke størrelsen på. Men trolig er det store beløp, sier Elvik Aarvik.

Han forteller at mange saker som før gikk til full behandling i barnevernsnemnda i Stavanger nå løses på et tidligere stadium og at

Karmøy har en intensjon om å løse samværsaker på et tidlig stadium.

– Jeg opplever at der vi har dialogprosess hvor vi får ryddet en del av veien, så går vi gjerne over i samtaleprosess fordi foreldrene ønsker å få litt signaler fra nemnda. Men så avslutter man der, og gjerne behandler saken forenklet i nemnda, sier Elvik Aarvik.

Mens dialogprosess foregår i barnevernstjenesten før det er besluttet å fremme tvangssak for barnevernsnemnda, foregår samtaleprosess i nemnda med hovedforhandling mellom partene og deres advokater.

Tvang gir advokat

I de sakene der barnevernet fatter tvangsvedtak, eller beslutter å fremme sak for nemnda, har foreldre og unge rett til å få advokatutgifter dekket av det offentlige. I saker hvor barnevernsnemnda involveres er det nemnda som tar regningen. Ved bruk av dialogprosess er det Karmøy kommune som dekker normalt inntil fire timer advokat til dialogprosess, seks timer når advokaten representerer en ungdom.

– Advokatene får offentlig salær-satser, så det er ikke slik at vi betaler raust, men det må være både forsvarlig og tilstrekkelig, sier Elvik Aarvik.

Barnevernstjenesten har kunnskap om et stort antall advokater i sitt område med god barnevernfaglig kompetanse og bred erfaring på feltet. God erfaring med barnevernjussen kreves for å kunne klare seg med fire eller seks timer til oppfølging av klient, lesing av saksdokument og deltakelse i møtet.

Advokat Lauvås forteller at det i akuttsaker, i såkalte atferdssaker, oppstår paradoksale situasjoner knyttet til frivillighet, samtykke og tvang.

– Akuttvedtak og bruk av tvang gjennom plassering av barn og unge i atferdssaker, utløser rett til advokat. Men dersom foreldrene og ungdommen inngår en ordning med barnevernet og samtykker til frivillig

plassering, så får de plutselig ikke dekket advokat likevel, selv om de kan være usikre på om plasseringen er korrekt, og om barna skal tilbakestilles, sier Lauvås.

Hun opplever at foreldre kontakter henne for å få hjelp.

– Noen ganger kan jeg få nei fra barnevernstjenesten dersom jeg spør om å få dekket 4-5 timer advokatbistand, med begrunnelse av at det da handler om frivillig plassering, sier Lauvås som sier at foreldrene da ikke ser annen mulighet enn å trekke samtykket. Da blir det nemlig fattet akuttvedtak, og de får igjen rett på gratis advokatbistand.

– At vi må trekke samtykket for å få advokatbistand i disse sakene sier noe om hvor absurd det hele er, men i slike tilfeller er det sånn systemet fungerer i dag rundt om i norske kommuner, sier Lauvås.

Elvik Aarvik sier at problemet er blitt tatt opp.

– Man kan stille seg spørsmål om hvor mye frivillighet det er i mange av de «frivillige» atferdssakene, som gjelder en bestemmelse som ikke gir rett til gratis advokatbistand. Etter at et slikt vedtak er fattet så blir det stort sett alltid skrevet at de kan holdes tilbake med tvang, i hvert fall i de tre første tre ukene av plasseringen. Men det står som regel også at du alltid kan holde tilbake vedkommende med tvang i tre uker fra det tidspunktet samtykket trekkes, noe som gjør at vi er inne i kjernen av rettssikkerhet, sier Elvik Aarvik.

Advokat Lauvås beskriver en typisk situasjon:

– Tenk om du er 15 år eller 14 år og blir plassert utenfor familien på grunn av adferd. Eller at du er 14 år og så kommer det noen fra barnevernet og sier: «Vet du hva? Nå er du ille ute. Mamma og pappa er enige. Nå skal du være på institusjon og hvis du ikke vil være der frivillig, så tar vi tvang på deg». Hvorpå ungdommen sier «Ok, jeg signerer». Da er det, etter min mening, snakk om en form for frivillig tvang.

Elvik Aarvik følger opp:

– Da har vi ofte foreldre som har lett etter ungene på nattestid, for det har gjerne vært noe alvorlig som rus og kriminalitet. Og du har gjerne en klar interessenmotsetning mellom foreldrene og ungdommen. Foreldrene ønsker å få hjelp, mens ungdommen kanskje har en venninne eller kompis med negativ erfaring ved å være på institusjon. Men det er ikke et spørsmål hos oss. For hvis vi har en frivillig plassering innenfor atferd har det i hvert fall vært minimum en dialogprosess i forkant, med advokat.

EMD-fellelser

I 2021 avsa Den europeiske menneskerettsdomstol (EMD) ti dommer mot Norge. Norge ble i seks av dem dømt for å ha krenket menneskerettighetene – alle omhandlet barnevern. EMD fant krenkelse av EMK artikkel 8 om retten til familieliv i alle sakene. Som jurister spør Elvik Aarvik og Lauvås seg om Norge ville blitt dømt dersom flere jurister hadde jobbet innen barnevernet rundt i landets kommuner.

– Det er litt som med NAV-skandalen. Ville den skjedd hvis det hadde vært ansatt flere jurister innen den delen av forvaltningen?

Og ville Norge fått så mange fellelser i EMD for feilaktige vedtak i barnevernet dersom det var flere jurister i det kommunale barnevernet? Jeg tror ikke det, sier Elvik Aarvik.

– Når vi snakker om NAV-skandalen så skjønner ikke jeg hvorfor det ikke er noe som har fått navnet barnevernsskandalen. Norge ga samvær to til fire ganger i året fra 2012 og frem til fellelsene i EMD. Hadde et så lite samvær blitt gitt dersom man hadde ansatt jurister i barnevernstjenesten? Det tror jeg ikke, sier advokat Lauvås.

Lauvås og Elvik Aarvik tenker tilbake til tiden da endringene kom.

– Vi hadde en dialogprosess i starten av 2017, hvor jeg var kontaktperson. Dialogprosessen ble holdt hos kommuneadvokaten og vi snakket om behovet for omsorgsovertakelse. Vi så for oss 12 samvær i året. Det var så store ord for foreldrenes advokat at de samtykket tvert, sier Elvik Aarvik.

– Jeg husker det samme. Første gang barneverntjenesten kom med et slikt forslag satt jeg og gledet meg og tenkte at en slik behandling og prosess får du aldri i barnevernsmemnda. For da var standard faktisk tre til seks samvær i året, sier Lauvås.

Advokat i barnevernssaker

- Hvis det fremmes sak for barnevernsmemnda om tvangsmessige tiltak har man rett på fri rettshjelp. Da betaler det offentlige for advokat.
- Barnevernstjenesten har anledning til å betale advokat til privat part før de har krav på det. Det gjøres i modellen dialogprosess.
- Dialogprosess foregår i barnevernstjenesten. Privat part møter barnevernsleder og kontaktperson sammen med en advokat som barnevernstjenesten betaler for.
- Benyttes i saker der det foreligger alvorlige bekymringer og hvor dialogprosessen kan brukes til å inngå avtaler om hjelpetiltak, samvær, tilbakeføring av barn.

(Kilde: Barnevernet i Karmøy)

Dialogprosess innført i bydel Gamle Oslo etter modell fra Karmøy

– Vi innførte dialogprosess som en følge av de gode resultatene fra Karmøy, og fordi vi har et ønske om å få bedre dialog for å få løst konflikter på lavest mulig nivå, sier barnevernsleder i bydel Gamle Oslo, Hege Westad.

 Tore Letvik

Westad sier til Juristen at bydelen etter innføring av dialogprosess nå har hatt tre familier i prosess og forbereder den fjerde.

– En av de tre er avsluttet grunnet flytting, og de to andre er fortsatt i prosess. De tre pågående prosessene er komplekse hjelpe-tiltakssaker med høy grad av bekymring for barna, den siste vi planlegger for nå er en ny sak hvor vi er i undersøkelsesfasen, sier Westad, som forteller om erfaringene så langt.

– Tilbakemeldinger som går igjen i alle dialogprosessene er at rammen i prosessen er viktig, «nøkelen» for at det skal bli en god prosess som leder til gode løsninger for barna. Alvoret i sakene blir understreket ved å sette i gang en slik prosess. Private parter advokater får god tid til å forberede seg, noe vi vurderer fører til at foreldrene i større grad opplever sine rettigheter ivaretatt. Vi sender rutinen til advo-

katene slik at det er helt åpent hva som er formålet, samt at de selvsagt også får alle dokumentene i saken, sier Westad.

Barnevernslederen påpeker betydningen av samarbeid og medvirkning.

– I selve møtene er rammen også viktig. Målet er å tenke fremover og at vi sammen finner gode løsninger for barna. Det gir et godt grunnlag for samarbeid og medvirkning. I våre formøter fokuserer vi på å ikke finne løsninger, noe som hemmer en dialogprosess. Målet er at dialogprosessene skal bidra til at alle parter kommer frem til gode løsninger sammen, det forplikter alle parter.

Gode erfaringer med advokatene

Westad kan fortelle at barnevernstjenesten har gode erfaringer med advokatene i prosessene de har hatt så langt.

– Alle er positive til dialogprosess som metode. Advokatene er

godt forberedt til møtene. I to av prosessene har advokatene vist særlig interesse for prosessen, stilt spørsmål om prosessen og ønsker at vi tar metoden mer i bruk. Foreldrene har også vært generelt positive, ingen utpreget negative, sier hun.

Westad forteller at i alle sakene har utgangspunktet for dialogprosess vært at man har vurdert bekymringene for barna ulikt.

– Gjennomgående har barneverntjenesten vært mer bekymret for barna enn det foreldrene har vært. Dialogprosessene har bidratt til en mer lik forståelse for bekymringene, og det vurderer vi i seg selv er veldig bra, sier Westad som forteller at barnevernstjenesten også har erfaringer med at prosessen har bidratt til bedret dialog mellom foreldre som ikke lenger er i et parforhold, og at de har fått bedre kjennskap til hverandres muligheter og begrensninger.

– I og med at vi fortsatt er i aktive prosesser i alle sakene, bortsett fra de som flyttet, så er det vanskelig å si noe mer om selve utfallene. Men, vi har igangsatt gode tiltak for alle familiene. Felles for alle sakene er at vi over tid har hatt utfordringer med samtykke til omfattende hjelpe-tiltak, og dialogprosessene har bidratt til reelle samtykker.

– Det som er viktig for at tiltakene skal gi ønsket effekt er ikke bare en felles forpliktelse samt god kvalitet på tiltakene, men også at tiltakene igangsettes umiddelbart etter at de er besluttet, sier Westad.

Bruk Apple Pay.

En tryggere, kontaktløs
måte å betale på.

Handelsbanken

Benytt deg av medlems- fordelene dine i Handelsbanken

Som kunde i Handelsbanken kan du betale med Apple Pay.
Det er en rask og enkel måte å betale på, og du trenger bare mobilen.

Slik betaler du med Apple Pay:

- ✓ Dobbeltklikk på sideknappen
- ✓ Se på skjermen for FaceID
- ✓ Hold iPhone over kortterminalen

Betal med Apple Pay: handelsbanken.no/applepay

JURIST
FORBUNDET

Jurist med lang erfaring fra barnevernet

Mener økt bruk av juridisk kompetanse kan virke konfliktdempende

Jurist Liv Solfrid Storebø jobbet i 27 år i barnevernet i Oslo som saksbehandler. Hun hadde ikke en juriststilling i etaten, men sier jussbakgrunnen kom svært godt med i arbeidet. Og mener jurister må være med i alle stadier av en barnevernssak, helt fra undersøkelsesstadiet.

 Ole-Martin Gangnes

– Det ble mange år i barnevernet på meg. Jeg ble lenger der enn jeg hadde tenkt opprinnelig, men jobben passet meg og jeg trivdes. Jeg tenkte jeg skulle gå videre, men følte at jeg fikk gjort så mye der jeg var. Det har jeg ikke angret på. Jeg stod gjerne på litt ekstra, fordi jeg var engasjert og fordi jeg brydde meg, forteller jurist Liv Solfrid Storebø.

I dager hun pensjonist, men brenner fortsatt for barn og unges rettssikkerhet. Hun hadde ikke en ren juriststilling i barnevernet, men juristbakgrunnen var veldig nyttig, forteller hun.

– Jeg tror også de andre på kontoret syntes det var greit å ha en jurist der. Jeg fikk veldig god nytte av jussen. Som jurist er vi trent til skriftlig formuleringsevne, til refleksjonsevne og til å kunne se hva som er viktig i en sak. Det er en fordel å kunne kommunisere skriftlig raskt og effektivt. Det samme gjelder for å kommunisere muntlig.

Hun ble ofte bedt om å stille som partsrepresentant når barnevernet skulle i nemndssaker eller i domstol. Noen ganger i egne saker, men det hendte også at hun ble kastet inn i andres saker.

– Som jurist kunne jeg ofte se poenger som burde drøftes og det gjorde det lettere å ta det opp. Det skjedde mange ganger. Man kan også kommunisere godt med andre jurister og man kan fagspråket til andre jurister. Som jusudannet kan man en del om kommunikasjon.

Hun har i tillegg til jusutdannelsen også grunnfag i pedagogikk.

– Det har hatt betydning for å ha kunnskap om oppdragelse, opplæring og kognitiv utvikling. Dette i kombinasjon med juss var veldig nyttig.

Som ung tok hun også en musikkbarnehageutdanning.

– Det gjorde at jeg vet mye om betydningen av lek og hvordan man kommer i kontakt med barn gjennom lek. Årene i barnevernet ga meg også opplæring i sensitivt barnevern, noe som er aktuelt for barn som er skadet psykisk.

I dag jobber hun rettspolitisk gjennom rettshjelpstilbudet Rettssenteret med temaer som omhandler barns rettssikkerhet. Hun har vært en aktiv person opp gjennom årene og har skaffet seg erfaring på mange arenaer.

– Jeg har vært engasjert i private musikkbarnehager, Jussbuss, krisesenter og i tilbud til demente gjennom Dikemark sykehus.

Konfliktdemping

Storebø er klar på at juridisk kompetanse er svært viktig i barnevernet.

– Man trenger personer som kan jussen og som kan være med hele veien helt fra start. Det gjelder også når barnevernet driver undersøkelser i en sak. Man må ha både tid og kompetanse i barnevernssaker. Og kombinasjonen juss og annen relevant kompetanse er viktig. I tillegg til barnevernsloven må du vite en del om psykologi og barns utvikling.

Man trenger personer
som kan jussen og
som kan være med
helt fra start

– Det er for mange som ikke får den hjelpen de skulle hatt. Jurister kan bidra til konfliktdeмпing og til at det blir færre konfliktfylte saker.

– Med 27 års erfaring fra barnevernets førstelinje i Oslo, der du var nokså ensom som jurist, hvordan vil du beskrive rettssikkerheten i barnevernet?

– Tid og ressurser er alltid mangelfullt i barnevernet og det kan nok være en del forskjeller fra kontor til kontor når vi snakker om rettssikkerhet. Jeg tror at det at jeg var jurist bidro positivt inn i så måte og var med på å bedre det. Det har jo vært en del endringer opp gjennom årene, blant annet i vurderinger av samvær. Dommene i EMD har også hatt konsekvenser. Her er det ulike vurderinger og meninger.

– Jeg opplever at jurister kan bidra til en bedre kommunikasjon når det gjelder både foreldre og barn som kommer i kontakt med barnevernet. Man må huske at også mange av foreldrene er skadet psykisk og kanskje har tidligere erfaring med barnevernet. Men det bør være jurister som kan litt mer enn bare ren juss. Man må gjøre mye for å få til et samarbeid mellom partene.

– Feltet kan være tøft å jobbe i – hvordan har det vært?

– Det var meningsfullt. Man kan redde noen, men ikke alle. Men det

er veldig tilfredsstillende når man ser at det nytter, og det gjorde det mange ganger. Når man ser at barn vokser opp og klarer å etablere relasjoner, få seg en utdanning også videre. Det er godt å se. Også er det hyggelig i de tilfellene man får hyggelig tilbakemeldinger og en takk i etterkant av saker. I dette arbeidet møter man mange triste skjebner og man kan oppleve å få trusler også videre, men det positive veier opp for det negative for meg.

Helhetlig tenkning

Hun er opptatt av at man må tenke helhetlig mellom etater og det tilbudet barn og unge skal ha.

– Det kan virkelig være tungt å få ulike etater til å samhandle, og i mange tilfeller gjør ikke alle det de skulle gjort. Også her kan jurister bidra for å bedre situasjonen. En jurist slå i bordet på en annen måte fordi man kjenner til rettigheter på flere områder.

Hun sier myndighetene må se alvoret ved ikke å satse tilstrekkelig på nødvendige tiltak for barn og unge som trenger hjelp.

– De som ikke får den hjelpen de trenger ender ofte opp i psykiatrien eller i kriminalitet og rusmisbruk. Samfunnskostnaden ved å ikke sette inn tiltak tidlig er enorm. Jurister kan bidra fra starten av for at barn

og unge skal få det de har rett på. Derfor trenger vi jurister inn på dette feltet som brenner for noe og som gjerne har bred kunnskap.

Hun er også opptatt av ettervern – det vil si hva som skjer med «barnevernsbarn» når de er over atten år.

– Også der er jurister viktig for at de unge skal få oppfylt rettigheter. Mange får ikke det tilbudet de skal ha. For eksempel når det gjelder psykiatritilbud. Mange havner i NAV-systemet, og klarer seg ikke så godt på egen hånd. Dette gjelder mange mennesker. Kanskje har man tidligere fått hjelp av barne- og ungdomspsykiatrien, men når man blir eldre kan det være mye som dukker opp. For eksempel ting som er skambelagt rundt overgrep eller voldsutøvelse. Jurister kan bidra til at folk får den hjelpen de trenger.

Storebø har erfart at det er viktig å kunne forklare alle parter hva som skjer i en prosess med barnevernet og at jurister har en viktig rolle der.

– Hvis jurister kan klare å få til hjelpetiltak fremfor brudd med foreldre er det bra. Jeg hilser velkomment forslag om å bruke jurister og juridisk kompetanse i sterkere grad i barnevernet. Og da jurister som har kunnskap utover det rent juridiske. Det vil kunne utgjøre en styrking i rettssikkerheten for alle parter, sier hun.

Annonsér i Juristen på nett og papir

Nå ut med din stillingsannonse eller ditt budskap til hele jurist-Norge

Kontakt vår annonseselger

Randi Huth Rogne – Storybold
randi@storybold.no
Tlf.: +47 995 20 500

Foto: Naardic

Minst 20 % rabatt på abonnement hos Naardic

Naardic tilbyr alt fra enklere økter som pausegym og meditasjon til styrke, intervalløkter og pilates. Målet er å gjøre videoassistert hjemmetrening så gøy og motiverende at alle kan være fysisk aktive

Alle medlemmer i Juristforbundet får 100 kr i rabatt på på månedsprisen hos Naardic. Enten du velger å trene bare en måned eller tegner årsabonnement.

Se alle medlemsrabattene på juristforbundet.no/medlemsrabatter

JURIST
FORBUNDET

Sivilombudet

– Barna vet ikke nødvendigvis at de kan klage

Siden 2016 har Sivilombudet besøkt 33 ulike steder innenfor barnevern og publisert 15 rapporter hvor de påpeker forhold de mener utgjør en risiko for umenneskelig og nedverdiggende behandling. Nå jobber de også for å legge til rette for at barn og unge enklere skal kunne klage til dem.

 Tuva Bønke Grønning

Tidligere har de mottatt svært få klager fra barn og unge, kan sivilombud Hanne Harlem fortelle.

– Klager som angår barn er ikke uvanlig, men klager direkte fra et barn eller en ungdom selv har vi liten erfaring med. Når vi nå aktivt skal motta og behandle klager direkte fra barn, har vi vært nødt til å planlegge og ta stilling til hvordan det best skal gjøres. Nå jobber vi med å legge til rette for at barn skal kunne klage enklere og at de er kjent med muligheten, forteller hun.

– Vi prioriterer ellers også å se på klager som angår og har betydning for barn, herunder blant annet barns rett til å bli hørt og forvaltningens oppfølging og bruk av Grunnloven og barnekonvensjonen.

Som en del av arbeidet har ombudet blant annet nå fått nye sider med informasjon spesielt for barn og unge og et enkelt kontaktskjema. I tillegg skal klagen fra barn behandles av saksbehandlere som har fått særskilt opplæring i kommunikasjon med barn.

Eksempler på hva barn kan klage på, er vedtak om skolegang, helsehjelp eller hvordan de har det på barnevernsinstitusjon.

– Bakgrunnen er at Stortinget har bedt oss legge bedre til rette. Vi har også arbeidet med dette internt, og skriver en del om dette i årsmeldingen vår. Der peker vi også på noen av dilemmaene knyttet til klager fra barn. Selv om barn klager til oss, kan det oppstå situasjoner der for eksempel foreldrene og deres ansvar hindrer barnet i å nå frem med sin klage. I slike tilfeller forsøker vi å gi god veiledning, sier Harlem.

Innsyn og brudd på melde- og taushetsplikt

Når det gjelder klagen ombudet mottar som omhandler barnevern kan det være temaer som innsyn i papirer,

Sivilombud Hanne Harlem.
(Foto: Mona Ødegård)

mulige brudd på meldeplikt, taushetsplikt eller hvordan barn har det på institusjon.

– Saker som angår omsorgsovertakelse og samværssfastsetting behandles i praksis ikke hos ombudet, fordi partene i disse sakene har fri rettshjelp i domstolene. Sivilombudet behandler ikke saker som har vært i domstolene.

Harlem forteller at de får en del klager som handler om lang saksbehandlingstid, og at disse ofte kommer fra foreldre.

– Barna vet ikke nødvendigvis at de kan klage, så det er noe vi må jobbe mer med.

Harlem forteller blant annet om samarbeid med nettsiden ung.no, hvor relevante spørsmål ledes til Sivilombudet, men at de fortsatt må arbeide med hvordan de skal nå ut til flere og gjøre muligheten kjent.

Besøkt 33 barnevernsinstitusjoner

Selv om arbeidet med å gjøre klagemulighetene bedre kjent for barn og unge er en relativt ny satsning hos Sivilombudet, har forebyggingsenheten allerede siden den ble startet i 2014 blant annet besøkt 33 steder innenfor barnevern.

Det har resultert i 15 rapporter hvor det påpekes risiko for uønskelig og nedverdiggende behandling.

– Gjennom disse besøkene har vi sett at det er en rekke tilfeller av rutinemessig og udokumentert bruk av tvang. Tvang skal alltid dokumenteres, og kunnskapsnivået hos de ansatte er ikke alltid som det skal være, oppsummerer Harlem.

– Noen steder har vi sett rutinemessig bruk av tvang, som begrensninger i hvor barna kan bevege seg, og begrensninger i bruk av elektronisk kommunikasjon.

Virkemidler som å ta fra barnet mobiltelefonen brukes hyppig, og oppleves stadig mer inngripende fordi telefonen ofte er barnas eneste måte å kommunisere med andre utenfor institusjonen på, påpeker Sivilombudet.

– Vi ser at det ofte blir følgefeil når man rutinemessig bruker tvang, istedenfor at bruk av tvang vurderes individuelt for hver enkelt ungdom. Rutinemessig tvang går utover rettsikkerheten til barna. Muligheten for medvirkning forsvinner, lempelige tiltak forsøkes ikke, og plikten til å forebygge tvang etterleves ikke, sier Harlem.

Tvang skal alltid dokumenteres, og kunnskapsnivået hos de ansatte er ikke alltid som det skal være

Barn som bor alene

I januar i år besøkte Sivilombudet fem barnevernsavdelinger i Kristiansand for å se på avdelinger der barn bor alene på institusjon. Besøkene skal resultere i tre rapporter, hvorav de to første kom i mai.

Sivilombudet anbefaler i rapporten fra besøket ved Humana omsorg og assistanse blant annet at institusjonen sammen med barnevernsmyndighetene bør gjøre systematiske vurderinger av om det er til barnets beste å bo alene. Barna på avdelingene de besøkte bodde alene sammen med ansatte, og alle hadde bodd alene i minst fire måneder. Det var imidlertid ingen av barna som hadde et formelt vedtak om plassering i enetiltak.

– Et av funnene våre er at ungdommenes syn på det å bo alene ikke var blitt systematisk undersøkt og dokumentert. Det er viktig at barna selv får mulighet til å si sin mening om hva som er best for dem, sier setteombud Kirsten Sandberg.

Sandberg er setteombud for rapportene fra Agder. Sivilombud Hanne Harlem er inhabil i saker

som gjelder Statsforvalteren i Agder ettersom hun er en nær venn av statsforvalter Gina Lund.

Det påpekes at ungdommene hadde muligheter til å være sammen med jevnaldrende og at de ble kjørt og hentet og kunne ha besøk og overnatting.

– Likevel savnet vi at risiko ved at barn bor alene, som institusjonens beliggenhet, sosial omgang med jevnaldrende og bruk av tvang i form av begrensninger, har en mer sentral plass i institusjonens planer for ungdommene, sier Sandberg.

De to siste rapportene vil publiseres før sommerferien.

– Mer opplæring og bevisstgjøring

Harlem mener de undersøkelsene Sivilombudet har gjort på barnevernsinstitusjoner siden 2016 viser at det trengs bedre opplæring og mer diskusjon og bevisstgjøring rundt bruk av for eksempel tvang og plassering i enetiltak.

Hun er også opptatt av at ansatte er godt kjent med regelverket og hvor grensene for hvilke virkemidler som kan benyttes går.

– Vi påpeker også behovet for at de som jobber direkte med barn har en diskusjon rundt hva som er greit, og at man etter en tvangssituasjon reflekterer over hva som skjedde og hva som kunne vært alternativene. I tillegg må man snakke med barna: Hva mener de kunne vært gjort annerledes? Det er den dialogen som bidrar til at man kan tenke annerledes og i større grad forebygge, sier hun.

Harlem forteller at de i tillegg til å sende rapportene til institusjonene de har besøkt, også blant annet sender dem til barne- og familiedepartementet, direktorat og tilsynsmyndigheter.

– Vi er opptatt av å formidle funnene i våre rapporter til Stortinget, andre myndigheter og fagmiljøer nasjonalt og internasjonalt. Vi tar opp overordnede problemstillinger, for eksempel svakheter i regelverket, med relevante myndigheter.

Barnevernssaker:

Varierende kompetanse hos advokater og dommere

– Behandlingen av barnevernssaker krever spesiell kompetanse og erfaring.

 Ole-Martin Gangnes

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) har vist til store forskjeller mellom advokatenes kompetanse og personlige egenskaper i barnevernssaker, og særlig blant private parter advokater. Det skriver barnevernsutvalget i sin rapport. Bufdir anbefaler at det innføres en ordning med faste advokater i barnevernssaker.

Barnevernsutvalget understreker at det ikke foreligger informasjon eller undersøkelser om hvordan private parter opplever advokatenes kompetanse, men foreslår at det etableres lister for advokater som skal bistå barn i barnevernssaker.

«Utvalget mener at tilsvarende bør gjelde for foreldre, for å sikre at advokatene som benyttes har tilstrekkelig erfaring og egnethet. Det kan vurderes om det bør være Sentralenheten for nemndene som ivaretar og forvalter listene, og det er viktig at det er transparens knyttet til krav og utvelgelse», skriver de.

Utvalget mener vervene bør være midlertidige, og det også kan vurderes sanksjonsmuligheter, i tilfelle advokaten ikke lenger oppfyller kravet til egnethet. Men i tråd med prinsippet om fritt advokatvalg bør samtidig foreldre kunne representeres av advokater som ikke er oppført på en slik vervliste, sier utvalget.

Illustrasjonsfoto: Colourbox.com

Dommere

Når det gjelder domstolene, sier utvalget at behandlingen av barnevernssaker krever spesiell kompetanse og erfaring.

«Dette kan anses som å være godt ivaretatt i nemndene, men mer varierende i domstolen», skriver de og støtter arbeidet med å heve kompetansen på barnesaksfeltet. Utvalget skriver at det ser med bekymring på informasjonen som kommer frem i Domstolkom-

misjonens utredning om at dommerfullmektiger, som vanligvis har få års yrkeserfaring, avgjør barnevernssaker.

«Dette er i strid med gjeldende retningslinjer og føringer fra ankeutvalget. Utvalget ber Domstoladministrasjonen følge opp at det er embetsdommere, og ikke dommerfullmektiger, som behandler og avgjør barnevernssaker», heter det.

– For ti år siden tenkte nok mange at rettssikkerheten i barnevernet var godt nok ivaretatt

Benedicte Gram-Knutsen har arbeidet ved Byombudet i Bergen kommune i mange år. Hun har sett en utvikling der det for ti år siden eksisterte en slags berøringsangst mot barnevernet – til at det nå er langt mer debatt om rettssikkerhet og åpenhet.

 Ole-Martin Gangnes

Benedicte Gram-Knutsen har i dag heltidsverv som visepresident i Juristforbundet, men arbeider til vanlig ved Byombudet i Bergen kommune. Det har hun gjort i 20 år og hun kjenner godt til rettssikkerhetsdebatten rundt barnevernet.

Byombudet i Bergen er et uavhengig kontrollorgan underlagt bystyret og skal påse at det ikke blir gjort feil eller urett mot den enkelte innbygger i den kommunale forvaltningen. Ombudet har et særlig fokus rettet mot blant annet barn og unge og kan påpeke feil eller mangler ved saksbehandling. Hvert år avgir ombudet en rapport om sin virksomhet til bystyret.

Etter alle årene i Byombudet har Gram-Knutsen mye erfaring med saker fra barnevernsfeltet.

– Det har vært en interessant reise å være med på. For ti år siden kom det nesten ikke barnevernssaker til Byombudet og mange tenkte nok at det var et område som var bra

ivaretatt. Men etter den tid har det vært som en kran har blitt skrudd på og rettssikkerhet i barnevernet diskuteres som aldri før, sier hun.

– Tidligere var det nok berøringsangst i forhold til barnevernet og det var litt som en hellig ku. Det var vanskelig å skrape på overflaten og det var vanskelig å se på det fra utsiden. Men veldig mye i barnevernet handler om juss og forståelse for jussen. Jeg tror det kan ha vært en holdning der man har tenkt at målet heller middelet. Men hva skjer da med spillereglene? Man må forholde seg til lovverket og derfor trenger kommunene jurister i barneverntjenesten.

I Bergen ble det gransking av barnevernet, som munnet ut i den såkalte Fjeld-rapporten. Det ble nedsett et eksternt utvalg for å undersøke ti enkeltsaker i barneverntjenesten i Bergen kommune, som hadde vært særlig konfliktfylte. Gjennomgangen så på hva som kunne vært gjort annerledes for å redusere konfliktnivået mellom familier og barnevern. Utvalget, som ble ledet av Rune Fjeld, overleverte i 2020 en rapport som ga anbefalinger til tiltak.

Før den tid hadde byombudet i Bergen – og Benedicte Gram-Knutsen som arbeidet med problematikken – varslet om feil og mangler i alle ledd i sine årsrapporter. Byombudet påpekte at det ble gjort mange prosessuelle feil, spesielt i undersøkelsesfasen.

– Det var jo en motvilje den gang til å se på barnevernssaker. Ser man utviklingen dette har hatt, så endte det altså i Fjeld-rapporten og det fikk konsekvenser, sier hun.

Rettssikkerhetsvakuum

– Vi har et rettssikkerhetsvakuum i undersøkelsesfasen, fra bekymringsmelding kommer inn og frem til beslutning blir tatt. Foreldre står alene, uten juridisk bistand når saker undersøkes, og uten å skjønne hva som skjer. Ressurssterke vil gjerne skaffe seg en advokat og betale utgiftene selv, men de mindre heldige står i denne prosessen alene. Prosessuelle feil i undersøkelsesfasen er ikke noe nemnd eller domstol nødvendigvis legger vekt på. I verste fall kan feil og mangler i undersøkelsesfasen få direkte konsekvenser for utfallet i saken.

– Hvordan var det å stå i dette som jurist ved Byombudet – å ta opp dette som tema?

– Det er klart at det var tunge prosesser inn mot både administrasjon og politisk ledelse. Jeg fikk god støtte internt i Byombudet, men jeg må innrømme at jeg vurderte å skifte jobb i en periode.

Hun forteller at barnevernet i dag følges tettere av Byombudet, at samarbeidet er godt og at konfliktnivået har gått ned.

– Men vi trenger jurister i det kommunale barnevernet. I dag har bare seks prosent av norske kommuner ansatt jurist i sitt barnevern. Det handler om innbyggernes rettsikkerhet, tillit og opplevelse av prosessrettferdighet, sier hun.

Barnevernsutvalget foreslår i sin NOU at det innføres en barnerepresentantordning (BRO) for alle barn som vurderes flyttet, eller har flyttet, ut av hjemmet. Represantasjonsordningen skal sikre et barnefaglig

Benedicte Gram-Knutsen. (Foto: Privat)

perspektiv på medvirkning, kombinert med juridisk ekspertise. Gram-Knutsen sier hun ønsker alle tiltak for å styrke rettsikkerheten velkommen, men mener man trenger jurister også i det lokale leddet – i førstelinjen.

– Derfor er Karmøy-modellen (se egen reportasje om dette i denne utgaven. red anm) veldig interessant. Her har man tatt barn og foreldres rettsikkerhet på alvor. Ikke bare har de jurist i barnevernet, men de gir også den private part støtte til advokatbistand i undersøkelsesfasen selv om dette ikke er lovpålagt. Dette har ført til ryddigere prosesser og færre konflikter, sier hun.

Gram-Knutsen mener det er for lite problematisert i NOUen at det er få kommuner som har jurister i barneverntjenesten.

Juristdekning

Barnevernsutvalget leverte sin NOU i mars. Rapporten viser til at barnevernet skal være rustet til å ivareta barn og familiers grunnleggende rettsikkerhet i møte med barnevernets myndighetsutøvelse.

– NOU-rapporten er klar; barn og foreldres rettsikkerhet må styrkes. Barnevernsutvalget avdekker omfattende svakheter og utfordringer med dagens system, samt struk-

turelle problemer knyttet opp mot blant annet kompetanse, sier Gram-Knutsen, og viser til at utvalget foreslår omfattende systemendring.

Hun har merket seg at det stilles tydeligere krav til kommunene i rapporten – utvalget skriver at «det er behov for tydeligere krav og forventninger til kommunene, både når det gjelder hva som er beste praksis, hvilke rammebetingelser som må være på plass for at en barnevernstjeneste skal være forsvarlig og hvilken kompetanse og erfaring som trengs for å kunne håndtere de krevende sakene.»

– Men det er skuffende at NOUen ikke i større grad problematiserer juristdekningen i den lokale barneverntjenesten i Norge, sier Gram-Knutsen.

I rapporten påpekes det at det er svak tilgang på psykolog og juskompetanse i barneverntjenesten. Det vises til Juristforbundets kommuneundersøkelse, og at ansettelse av jurister øker i takt med innbyggertall og antall ansatte i kommunen.

– Rapporten viser til at de fleste kommuner med mer enn 10 000 innbyggere har ansatt egen jurist, mens mindre kommuner, og særlig små kommuner i Nordland, Troms og Finnmark ikke har jurister. Dessverre henger dette resonnementet i løse luften og det kan etterlate et inntrykk av at de fleste kommuner med over 10 000 innbyggere har jurister i barneverntjenesten. Slik er det dessverre ikke. Av de 55 prosent av kommunene som har ansatt en eller flere jurister er det bare 6 prosent som har jurist i barneverntjenesten, sier hun om funnene fra Juristforbundets undersøkelse om juristdekning i kommune-Norge.

– Utfordringen i det kommunale barnevernet rundt i Norge er at hverken kommuneledelse, politikere eller barnevernsjefer ser behovet for jurister, eller er villig til å prioritere denne kompetansen inn i barnevernet. Dette til tross for utallige dommer i Den europeiske menneskerettighetsdomstol, tilsynsrapporter fra

statsforvalteren samt en rekke rapporter som konkluderer med det samme, sier Gram-Knutsen.

Som visepresident i Juristforbundet og tidligere leder av Juristforbundet – Kommune uttaler hun seg med tyngde om juristkompetansen i norske kommuner.

– Barnevernskontorene mangler kompetanse innen rettsanvendelse, tolkning av lovverk og forståelse og kunnskap knyttet til det prosessuelle regelverket. Rettsvernet til den private part er svakt og derfor konkluderer også ekspertutvalget i barnevernsutvalgets NOU at barn og foreldres rettsikkerhet må styrkes.

Men Gram-Knutsen sier hun hadde ønsket at det kom flere konkrete forslag – som at det kommunale barnevern knytter til seg juridisk kompetanse eller at små kommuner pålegges et interkommunalt barnevernssamarbeid med forsvarlig juristbemanning.

Dialogprosess

Barnevernsutvalget viser til at det er påvist utfordringer ved barnevernstjenestenes undersøkelsesarbeid – som at det ikke foretas grundige nok vurderinger i alvorlige saker, at det er for liten fremdrift og systematikk og at undersøkelsenes omfang er for lite tilpasset alvorlighetsgraden i sakene. Det foreslås tiltak som gjør at foreldre og barn blir mer involvert i undersøkelsen og å bedre mulighetene til å ha med seg støtteperson på møter med barnevernet.

Gram-Knutsen mener det er et rettsikkerhetsvakuum i norsk barnevern som oppstår allerede fra det tidspunkt barneverntjenesten mottar en bekymringsmelding og frem til en eventuell beslutning om tvang.

– I denne perioden står den private parten alene og opplever å bli overlatt til seg selv. Det er også en stor utfordring for advokater som bistår barn og foreldre i barnevernsaker at de blir koblet på for sent. Først når det besluttes å gå til omsorgsovertakelse, har den private parten rett til å få dekket advokatut-

gifter. Advokatene har sjelden nok tid til å sette seg inn i saken og får derfor ikke ivarett innbyggernes rettsikkerhet i prosessen frem mot et tvangsvedtak, sier hun, og mener en støtteperson til en viss grad kan trygge den private parten, men at de «ikke vil være en rettsikkerhetsgarantist».

– Det er i dag fullt mulig å ha med seg en støtteperson, men denne vil ikke få tilgang på taushetsbelagt informasjon. I realiteten vil ressurssterke mennesker ofte stille med egen advokat i denne fasen. Men også mennesker som ikke har mulighet til å kjøpe advokattjenester må sikres. Dersom man ønsker å trygge foreldre og barn, samt styrke tilliten til systemet, bør man i alvorlige saker gi den private part støtte til advokatutgifter i undersøkelsesfasen, sier hun og viser til ordningen med dialogprosess som er innført i Karmøy barneverntjeneste.

Det er skuffende at
NOUen ikke i større grad
problematiserer jurist-
dekningen i den lokale
barneverntjenesten
i Norge

– Jurister på de lokale barnevernskontorene vil heve den juridiske presisjon og lovforståelsen – og dersom man i tillegg styrker rettsvernet til foreldre og barn i undersøkelsesfasen med tilgang og dekning av advokatutgifter, vil dette ikke bare trygge den private part, men også øke tillit og redusere konflikt, mener hun.

Hva som skjer med rettsikkerheten til ungdom som nærmer seg myndighetsalder er et annet tema i barnevernsutvalgets NOU. Utvalget foreslår at ungdom som har bodd i tiltak utenfor hjemmet får bistand av

advokat når de nærmer seg 18 år, slik at retten til ettervernstiltak sikres.

– Det vil være et viktig tiltak for å styrke ungdommens mulighet til å ivareta sine interesser og rettigheter. Det er dessverre i dag for mange som bryter kontakten med barnevernet ved myndighetsalder uten å forstå konsekvensene av et slikt valg. Barneverntjenesten har ofte ikke ressurser eller tid til å drive motiveeringsarbeid for å sikre at ungdommen benytter seg av muligheten til ettervern, sier Gram-Knutsen.

Tilsyn viser:

Ikke forbedring på 10 år

I barnevernsutvalgets NOU presenteres blant annet en undersøkelse om lovbrudd i norske kommuner. I NOUen heter det blant annet følgende:

«Tilsyn med barnevernet tyder på at en stor andel av barnevernstjenestene har store problemer med å etterleve kravene som stilles til undersøkelsesarbeidet. I det landsomfattende tilsynet med barnevernets undersøkelser i 2011 og 2012 ble det påpekt lovbrudd eller forbedringsbehov i 84 prosent av kommunene som ble undersøkt. Tilsvarende tilsyn ble igjen gjennomført i 2021, der det ble påpekt lovbrudd i 89 prosent av kommunene. Resultatene av disse to tilsynene tyder altså på at det ikke har skjedd stort av forbedringer, og at utfordringene er de samme i dag som for 10 år siden. Det må samtidig bemerkes at ved landsomfattende tilsyn velges kommuner basert på en risikovurdering. Tilsynet ser først og fremst på etterlevelsen av lovkrav, som bare i noen grad sier noe om kvaliteten på arbeidet som gjøres i tjenestene. Andre undersøkelser og forskningsrapporter gir imidlertid også støtte til at det er kvalitetsutfordringer ved barnevernstjenestenes arbeid med undersøkelser», skriver utvalget blant annet.

Ønsker bedre involvering av foreldre i barnevernstjenestens saksbehandling

Foreldres tilgang på egnede støttepersoner bør styrkes, mener barnevernsutvalget.

 Ole-Martin Gangnes

Uenighet og motsetningsforhold mellom foreldre, barn og barnevernstjenesten må anses som en uunngåelig del av barnevernstjenestens arbeid, påpeker barnevernsutvalget, men de mener det bør gis tydeligere veiledning om hvordan, og på hvilke tidspunkter, barn og foreldre skal holdes informert og bli involvert i ulike faser av barnevernstjenestens arbeid.

«Dette bør gjelde for både undersøkelsesarbeidet og andre prosesser, der barnevernstjenesten foretar aktive vurderinger av barnets situasjon og vurderer tiltak, som ved evaluering av tiltak som er iverksatt, ved vurderinger av om barnet må flytte og ved innhenting av eksterne utredninger, for eksempel fra sakkyndige», skriver utvalget og anbefaler klare stopp-punkter for å sikre involvering

«Det er viktig at barnevernstjenestens ansatte er bevisste sin egen makt og rolle som myndighetsutøver, i møte med foreldre som ofte vil befinne seg i en sårbar situasjon», skriver de og peker på at god og forståelig informasjon er avgjørende for at foreldre skal kunne oppleve reell brukermedvirkning.

Støtteperson

Det vil ofte være behov for at foreldre kan ha med seg en støtteperson/ fullmektig som kan bistå foreldrene

Illustrasjonsfoto: Colourbox.com

i møter og i dialogen med barnevernstjenesten.

Utvalget mener at regelverket for å ta med en støtteperson må klargjøres, samtidig som foreldres tilgang på egnede støttepersoner styrkes. Og at det er behov for støttepersoner som har kunnskap om forvaltningen.

Det vises til at mange kommuner allerede har etablert ulike funk-

sjoner som for eksempel «loser» eller familiekoordinatorer.

De mener det bør vurderes hvordan denne typen støttefunksjoner kan implementeres mer systematisk i kommunene. Og at innhentes erfaringer fra barnevernstjenester som i alvorlige saker hjelper foreldre å få bistand fra advokat.

Utvalg mener rettssikkerheten for barn og familier med minoritetsbakgrunn må styrkes i barnevernet

Rettssikkerhetsutfordringer som berører flere ledd i barnevernets arbeid, mener barnevernsutvalget.

 Ole-Martin Gangnes

Rettssikkerhetsutfordringene gjelder blant annet undersøkelser av barnas behov, hvordan barn og foreldre blir involvert i ulike prosesser, hvilke tiltak som blir iverksatt og hvordan barnas rettigheter blir ivaretatt ved omsorgsovertakelse eller flytting til institusjon og fosterhjem.

Det skriver barnevernsutvalget i sin NOU om rettssikkerhet for innvandrere, nasjonale minoriteter og urfolk som er i kontakt med i barnevernet.

Utvalget foreslår innføring av en barnerepresentasjonsordning (BRO), og at det ved oppnevning av denne skal det tas hensyn til barnets etniske, kulturelle, språklige og religiøse bakgrunn. Ved oppnevning av en barnerepresentant for samiske barn, foreslås at barna får tilbud om en representant med samisk språk og kulturforståelse.

I tillegg foreslås det i NOUen blant annet krav om at fagmiljøene som gjennomfører spesialistvurderinger ved behov skal besitte minoritetskompetanse. Og krav i forskrift om at sakkynndige må kunne dokumentere spesifikk kompetanse og erfaring innenfor de oppdragene de påtar seg, herunder flerkulturell kompetanse i

saker som gjelder barn og familier med minoritetsbakgrunn og kompetanse om urfolks språklige og kulturelle rettigheter i saker som samiske barn.

Utvalget mener også at det bør sørges for nødvendig kompetanse om barn og familier med minoritetsbakgrunn i nemnd og domstol, samt at en av nemndene i nord utvikles som en ressursnemnd for samiske saker.

Indisk film

Norsk barnevern har i perioder fått stor oppmerksomhet utenfor Norge – som for eksempel i den indiske filmen «Mrs. Chattarjee VS Norway», som blant andre Aftenposten omtalte tidligere i år. Filmen tar utgangspunkt i en barnevernssak fra Stavanger der indiske foreldre mister omsorgen for barna. Barnevernet mente at foreldrene ikke var egnet til å ivareta barna. Foreldrene mente det dreide seg om kulturforskjeller, ifølge Aftenposten.

Mediene i Norge og India dekket saken bredt den gangen. Det utløste også et diplomatisk press for å få barna tilbake til India. Til slutt fikk en onkel i India omsorgen for barna, skrev avisen om saken filmen er basert på. Filmen ble også satt opp i Norge. Shahzad Ghufoor i Green Chili Entertainment, som var med å sette opp filmen i Norge, sa til Aftenposten at dette er et tema mange er opptatt av.

– Mange assosierer barnevernet med et organ som tar barna bort fra familien. Nå vet jeg at barnevernet har utrolig mange viktige oppgaver og jobber innenfor lovens rammer. Men barnevernet har ikke nok kulturkompetanse. Derfor kan barnever-

nets håndtering og vedtak i enkelte saker virke firkantet for personer fra andre kulturer, sa han til avisen.

I en kommentar til Aftenposten, sa Utenriksdepartementets kommunikasjonsrådgiver at filmen kan føre til misforståelser.

– Fremstillingen kan føre til misforståelser om norsk barnevern, og det er viktig for norske myndigheter å få frem et mer korrekt bilde av det norske barnevernet.

Kristin Ugstad Steinrem, avdelingsdirektør Internasjonale tjenester i Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) sa til VG at det er påstander om forsterthjem i filmen som er direkte feil, men at Bufdir er opptatt av å bidra til åpen dialog og god informasjon om det norske barnevernssystemet både i Norge og internasjonalt.

Samiske familier

Barnevernsutvalget tar særskilt for seg samiske barn og familier i sin NOU og peker på at samene har status som urfolk. Det innebærer at samene har særlige rettigheter med tanke på å bevare og videreutvikle kultur og språk, skriver utvalget.

Det foreligger svært lite forskning på den samiske befolkningen i barnevernssammenheng. I den offisielle statistikken blir ikke samisk bakgrunn registrert, og dermed finnes det ingen informasjon over omfanget av samiske barn og unge i barnevernet, ifølge utvalget.

I NOUen vises det til at flere har pekt på fornorsknings- assimileringspolitikken som relevant for å forstå utfordringer mellom barnevernet og den samiske befolkningen.

Bollywoodfilmen Mrs. Chatterjee vs Norway tar for seg norsk barnevern.

«Sametinget har ved flere anledninger uttrykt bekymring for om den kommunale barnevernstjenesten i tilstrekkelig grad ivaretar barnas språklige og kulturelle bakgrunn.

Det er lite forskning på samiske barns opplevelser og erfaringer fra fosterhjem», skriver utvalget, men sier at studier viser at hensynet til samenes rettigheter ofte nedtones

når barn plasseres utenfor hjemmet.

«Tap av kultur og språk i enkelt-saker som omhandler plasseringer er en bekymring blant samiske foreldre», skriver utvalget.

Ved nemndsbehandling

Samtaleprosess skal gi bedre kommunikasjon og dialog i barnevernssaker

For tre år siden ble det innført samtaleprosess som en alternativ prosessform for behandling av tvangssaker i nemndene.

 Ole-Martin Gangnes

Siden 2020 har samtaleprosess vært en alternativ prosessform for behandling av tvangssaker i nemndene. Før dette hadde prosessformen vært prøvd ut i fem nemnder. Samtaleprosess innebærer at nemndleder, i alle saker etter barnevernsloven og som er egnet for det, kan invitere partene i saken til samtaler, for blant annet å undersøke om de kan bli enige om en løsning til barnets beste.

Uprøvingen ble i 2019 evaluert av Oxford Research i samarbeid med Arbeidsforskningsinstituttet, professor Camilla Bernt og psykolog Wenke Siljeholm – og den konkluderte med at samtaleprosess var egnet til å gi bedre kommunikasjon og dialog. Når det gjaldt rettssikkerheten ved prosessformen, het det i evalueringen at det er viktig å ha for øyet at det er en strukturell maktubalanse mellom offentlig og privat part i barnevernssaker, fordi barneverntjenesten er et forvaltningsorgan med faglig kompetanse, utredningsapparat og ressurser som overstiger det den enkelte private part vil ha.

«Det er en grunnleggende forutsetning for at avtalebaserte løsninger skal være etisk forsvarlige at den svakeste part er i stand til å ivareta sine

Illustrasjonsfoto: Colourbox.com

interesser i saken», het det i evalueringen.

«Ettersom samtaleprosess skjer regi av det offentlige i saker av svært inngripende karakter, vil håndtering av maktubalansen mellom partene være særdeles viktig i et rettssikkerhetsperspektiv», skriver de.

I barnevernsutvalgets NOU beskrives samtaleprosess som en endring fra nemndas domstolslignende

arbeidsmetodikk og prosessform, som ble lagt til grunn ved nemndenes opprettelse. Det er også utarbeidet en ny forskrift om samtaleprosess, der barns medvirkning også behandles, som trådte i kraft 1. mars 2023. Barn uten partsrettigheter, som er i stand til å danne seg egne meninger, har rett til medvirkning og skal gis anledning til å uttale seg før samtalemøtet, skriver barnevernsutvalget om forskriften.

Foto: iStock.com/AaronAmat

Bruk medlemsrabattene dine

Som medlem i Juristforbundet har du mange gode rabatter:

✓ Bull Ski & Kajakk	✓ Naardic	✓ Volvo
✓ Brilleland	✓ 3T	✓ BMW
✓ JUS	✓ SATS	✓ Bertel. O. Steen
✓ Universitetsforlaget	✓ Actic	Mercedes-Benz, Peugeot, Citroën,
DS, KIA, Fiat, Jeep og Alfa Romeo

Se alle medlemsrabattene på juristforbundet.no/medlemsrabatter

Vil ha flere jurister på banen for et bedre barnevern

– Hvor lenge skal vi fortsette å bagatellisere offentlig omsorgssvikt og menneskerettsbrudd mot barn? Mitt inderlige ønske er at norske juristmiljøer snart setter i gang en ærlig og ikke minst konstruktiv diskusjon om hvordan vi som samfunn ivaretar de mest sårbare barna, sier Gro Hillestad Thune.

Tore Letvik

– Hvor lenge skal vi fortsette å trekke på skuldrene av de mange alvorlige advarsler og late som om Norge ikke er oppe i en internasjonal menneskerettskandale? Rundt i Europa er det en utbredt oppfatning at Norge ikke respekterer avgjørelser i Menneskerettsdomstolen. Det burde det kunne settes en stopper for, mener Hillestad Thune.

Hun satt som dommer i Menneskerettskommisjonen i Strasbourg i 16 år. Gjennom mange år har hun undervist, holdt foredrag, skrevet artikler, informert offentlig ansatte, journalister og politikere om «minste inngreps prinsipp» og om Norges ansvar for å etterleve domspraksis i Strasbourg også i barnevernssaker.

– Men enkelt har det ikke vært å bringe frem et slikt budskap i et land som ser seg selv som et «fyrårn på menneskerettsfeltet». Like vanskelig er det å få flere til å forstå at også EMD-dommer mot andre land forplikter Norge, i barnevernssaker som på andre rettsområder, noe alle jurister jo er klar over, sier Hillestad Thune.

Hun sier hun er opprørt over det hun beskriver som maktbruk mot barn i norsk barnevern, og sviktende rettsikkerhet for foreldre og barn.

– Hvordan går det an å ta så lett på alle granskings- og tilsynsrapporter og avsløringer?, spør hun.

– Skaper arr

– Oppgaven med å hjelpe barn som har det vanskelig og familier som strever er vel noe av det viktigste og vanskeligste som tenkes kan. Slik systemet fungerer i dag er denne oppgaven, sammen med muligheten til å gjennomføre samfunnets aller mest inngripende tvangstiltak overfor sine borgere, lagt i hendene på ansatte i den kommunale førstelinjetjeneste, sier hun og viser til for eksempel vedtak om akutthenting av barn, eventuelt med politibistand.

– Enhver kan vel tenke seg hvilke arr det kan sette i et barn eller ungdom som blir hentet på skolen med makt, av barnevernet eller politiet, og plassert i beredskapshjem og senere fosterhjem. Og et slikt vedtak kan iverksettes med makt, uten noen form for forhånds godkjenning, sier hun og mener at dette foregår i alt for stor grad også i dag.

– Graverende feil

Gro Hillestad Thune mener det burde interessere jurister hvordan de kontroll- og klageordninger som er etablert for å ivareta barns rettigheter, fungerer i praksis.

– Vi liker å slå oss på brystet med at barn i Norge har så mange rettigheter, men må samtidig våge å spørre om disse rettighetene er effektive nok. Regler er fint, men det hjelper ikke at de er godt ment hvis de ikke er til hjelp for barn i vanskelige situasjoner. Og her trengs det virkelig en gjennomgåelse av klage- og kontrollordningene i barnevernet, og da på barnas premisser, sier hun.

Hillestad Thune mener dagens system på ingen måte er slik barn fortjener, sett med menneskerettsbriller.

– Det skjer graverende feil som ikke stanses eller korrigeres, og de ansvarlige for slike feil gis ikke mulighet til å lære og korrigere praksis, sier hun og hevder at det overalt i Norge er barn som er hentet ut av sine familier på sviktende grunnlag. Eller barn som frykter for å bli hentet en gang til av barnevernet.

– Og på grunn av myndighetenes oppfordring om ikke å nøle med å sende alle former for bekymring til barnevernet, belastes i dag mange familier med meningsløse undersøkelsessaker. Slike familier får brev fra det kommunale barnevernet med beskjed om at undersøkelsen ikke er basert på et formelt vedtak og derfor heller ikke kan være gjenstand for noen klage. I lys av barne-

vernansattes vide fullmakter til hjemmebesøk, også uanmeldt, krav om fremmøte, til å etterspørre informasjon og liknende, fremstår dette som en alvorlig rettssikkerhetsmangel, mener hun.

– Feil med systemet

Den erfarne menneskerettsjuristen, som nå har fylt 80 år, blåser i fløyta for å få vekket krefter som vil engasjere seg for å få et barnevern som ivaretar menneskerettigheter på en bedre måte.

– Det er systemet det er noe galt med, ikke dem som jobber der. Flere barn må hjelpes på mindre brutal måte, og mer innsats må gjøres for å hjelpe barn uten at de mister familien sin. Alle er enige om at barn ikke skal mishandles noe sted, og i hvert fall ikke i sitt hjem. Men de skal da ikke mishandles av staten

heller, sier Thune som lenge har støttet forslag om et todelt barnevern.

– Kommunenes oppgave bør være å hjelpe, støtte og samarbeide rundt barna, som i dag belastes med alt for mange slitsomme konflikter og tvister mellom foreldrene og hjelpeapparatet. Når tvang og makt er helt nødvendig, må det skje på en effektiv, og for barnet mest mulig skånsom, måte. Denne oppgaven bør etter min mening legges til en mer ansvarlig og kompetent instans enn den kommunale barneverntjenesten, sier Hillestad Thune.

Hun appellerer nå til jurister til å stille spørsmål om hva som foregår på innsiden av barnevernet.

– Slik at vi får luftet utfordringene og funnet de løsninger som de ansatte, foreldre og ikke minst barna er tjent med, sier hun.

Barnevern i Norge

- Tall fra Bufdirs hjemmeside om barnevernets arbeid for året 2021 viser at barnevernstjenestene det året mottok 53 468 meldinger fra personer som er bekymret for ett eller flere barn.
- Barnevernstjenesten startet undersøkelsessak for 41 933 barn og unge i 2021.
- I 2021 mottok 50 520 barn og unge ett eller flere barnevernstiltak.
- Det bor om lag 8 300 barn i fosterhjem i Norge. 2 600 av disse bor i familier de kjenner fra før. I tillegg bor det til enhver tid om lag 550 barn i beredskapshjem, hvorav 100 bor i familie eller nettverk. Tallene omfatter barn i alderen 0–17 år.

– Dagens system for tilsyn og kontroll er fragmentert

Tilsyn blir gjerne gjennomført sektorvis eller med den enkelte virksomhet, noe som gjør det vanskelig å fange opp mangler ved det helhetlige tilbudet til barn og unge, sier barnevernsutvalget.

 Ole-Martin Gangnes

Barnevernsutvalget mener departementene bør gjennomgå de ulike tilsyns- og kontrollordningene og foreslår dessuten at statsforvalterne får en mer aktiv rolle og et tydelig oppdrag med å bidra til å samordne og ansvarliggjøre tjenester i saker der barn trenger hjelp fra flere instanser.

Utvalget foreslår også at det etableres mer tilgjengelige ordninger der både barn og foreldre kan ta kontakt og få hurtig respons dersom de opplever at barnevernstjenestens arbeid ikke er i tråd med regelverket.

De peker på at det de siste 30 årene vært en betydelig økning i antall aktører som fører tilsyn.

Det kan i utgangspunktet bidra til at flere uheldige forhold avdekkes og aktørene får mulighet til å lære. Men hvorvidt kvaliteten på arbeidet i barnevernet har blitt bedre som følge av tilsynsaktiviteten er imidlertid uklart, skriver utvalget.

«Utvalget mener det kan stilles spørsmål ved om dagens tilsyns- og kontrollordninger i tilstrekkelig grad er egnet til å avdekke og rette opp eventuell urettmessig behandling fra barnevernstjenestens side. Barnevernets virksomhet kjennetegnes blant annet av en ubalanse i maktforholdet mellom barnevernstjenesten og barn

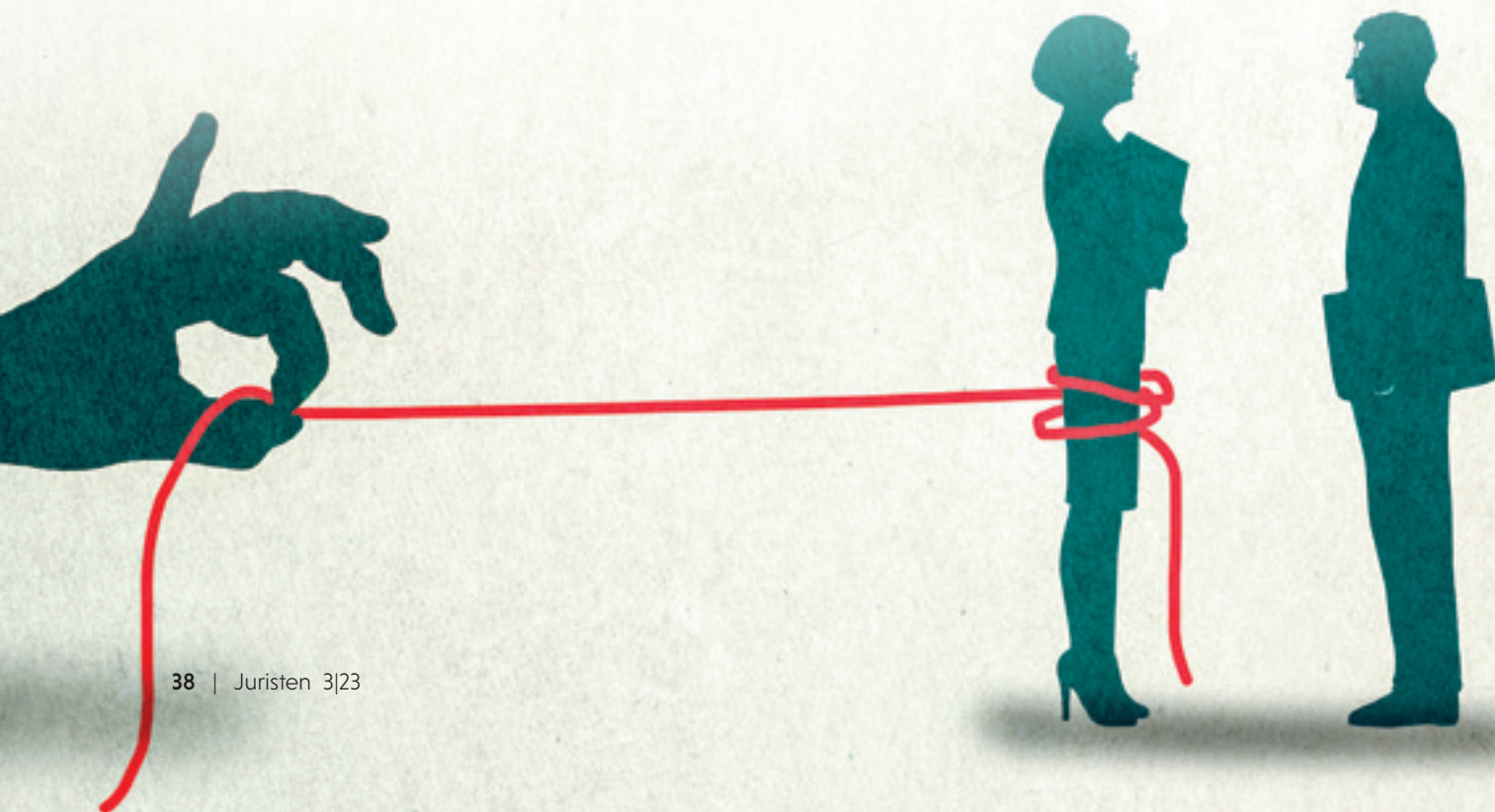
og foreldre som ofte befinner seg i en sårbar situasjon. En slik ubalanse tilsier behov for gode rettssikkerhetsmekanismer, som avdekker feil, slik at disse kan erkjennes og rettes opp. Tidsaspektet er viktig, fordi dårlig kvalitet kan føre til følgefeil som kan være vanskelig å reversere», skriver de.

Statsforvalteren

Utvalget mener statsforvalterne må få en sterkere samordnende rolle.

«Statsforvalteren vil, i kraft av sin posisjon som tilsynsmyndighet for en rekke velferdstjenester, kunne ta en viktig rolle i saker der det også er behov for å mobilisere innsats fra flere aktører, også statlige aktører som Bufetat og Barne- og ungdomspsykiatrien (BUP)», skriver de.

Utvalget mener det også er behov for å se nærmere på om systemet for tilsyn og kontroll kan gjøres mer oversiktlig og effektivt.

Vil du stå
på stand?

Meld deg på via
[juristforbundet.no/
juristdagen](https://juristforbundet.no/juristdagen)

Bli med på Juristdagen – innsats for fellesskapet

Lørdag 16. september 2023 fra klokken 11 til 14 står engasjerte jurister og advokater på stands i mange byer for å svare på juridiske spørsmål.

Følgende byer deltar på Juristdagen 2023:

Alta
Aksdal
Asker
Bergen
Drammen

Fredrikstad
Gjøvik
Kongsberg
Namsos
Porsgrunn

Sandefjord
Skien
Sogndal
Sortland
Tromsø

Trondheim
Tønsberg
Verdal
Ål

JURIST
FORBUNDET

Juristdagen

Les mer på juristforbundet.no/juristdagen

Riksrevisjonen fant at ny kunnskap ikke blir tatt tilstrekkelig i bruk i barnevernet

Deltakelse på kurs er ikke tilstrekkelig for å få til endring, sier Riksrevisjonen i sin undersøkelse av barnevernstjenestene.

 Ole-Martin Gangnes

Riksrevisjonens undersøkelse av forvaltningspraksisen i det kommunale barnevernet ble presentert på slutten av fjoråret. Den konkluderte med at det hadde vært lite forbedring når det kommer til dokumentasjon av barnevernets vurderinger og begrunnelser, selv om Barne- og familiedepartementet i 2017 startet arbeidet for å forbedre kompetansen i det kommunale barnevernet.

Riksrevisjonen sier at barnevernstjenestene har varierende erfaringer med deltakelsen i og nytten av kompetansetiltakene.

«Riksrevisjonens undersøkelse viser at deltakelse på kurs ikke er tilstrekkelig for å få til endring. Kursene gir ikke tilstrekkelig konkret opplæring i hvordan vurderinger skal skrives og dokumenteres. Det varierer om barneverntjenestene har tilstrekkelig internkontroll. Ved mangelfull internkontroll vil det være vanskelig å avdekke feil og mangler i dokumentasjonen», skrev Riksrevisjonen.

– Barne- og familiedepartementet har ikke sikret at tiltakene har ført til større forbedringer så langt. Departementet har ikke hatt nok oppmerksomhet på hvordan kunnskapen skal tas i bruk ute i barnevernstjenestene. Det er kritikkverdig,

sa riksrevisor Karl Eirik Schjøtt-Pedersen ved fremleggelsen av undersøkelsen.

Styrker rettsikkerheten

Riksrevisjonen viser til at Høyesterett i mars 2020 behandlet tre saker der de presiserte at vedtak etter barnevernloven må bygge på et tilstrekkelig og oppdatert beslutningsgrunnlag, inneholde en balansert og tilstrekkelig bred avveining og ha en tilfredsstillende begrunnelse.

«Godt dokumenterte barnevernssaker styrker rettsikkerheten for barn og foreldre og bidrar til at de kan ivareta sine rettigheter og fremme sine synspunkter. God dokumentasjon er også viktig for barnevernstjenesten for at de i ettertid skal kunne begrunne de vedtakene som er gjort i den enkelte sak», påpekte Riksrevisjonen ved fremleggelsen.

– Vi vil understreke at dokumentasjon er viktig i alle typer saker i barnevernet. Barnets behov kan bli endret over tid, saken kan bli mer alvorlig. Da er dokumentasjon av vurderinger barnevernet har gjort i en tidlig fase viktig. Både for å vedta rett tiltak videre og for at barnet senere kan forstå hvorfor barnevernet grep inn, sa riksrevisor Karl Eirik Schjøtt-Pedersen.

Prøveprosjekt

Da Stortingets kontroll- og konstitusjonskomité tidligere i år behandlet Riksrevisjonens rapport, kom Juristforbundet med et skriftlig innspill til komiteen, der det foreslås et prøveprosjekt der kommunene kan søke midler for å styrke barnevernstjenesten med nødvendig juridisk kompetanse.

Forbundets visepresident Benedicte Gram-Knutsen skrev at man

har oversett en viktig og avgjørende faktor da man innførte kvalitets- og kompetanseløftet i barnevernet.

«Det har ikke i tilstrekkelig grad vært lagt vekt på at forvaltningskompetanse og kompetanse om relevant regelverk er en forutsetning for en god barnevernsfaglig praksis».

«Kommunene og de barnevernsfaglige lederne har i liten grad sett behovet eller ønsket et mer tverrfaglig barnevern der juridisk kompetanse blir en naturlig del av tjenesten. Barnevernspedagoger gjør en svært viktig jobb. Men de har i mindre grad en juridisk utdanning som gjør dem i stand til å foreta eller forstå rettsanvendelsesprosesser», skrev hun.

– Det er en rettsikkerhetsrisiko knyttet til et myndighetsorgan med mye makt som ikke har tilstrekkelig lovforståelse. Det å øke den juridiske kompetansen i den barnevernsfaglige utdannelsen er viktig, men juridiske kurs vil aldri kunne erstatte det juridiske profesjonsstudiet, sa hun til Juristen i januar.

– Juristforbundet anbefaler at det vurderes å sette i gang et prøveprosjekt der kommunene kan søke midler for å styrke tjenesten med nødvendig juridisk kompetanse, sa Gram-Knutsen.

Svakheter ved styring

I Riksrevisjonens undersøkelse heter det at den omfattende kompetansesatsingen iverksatt av Barne- og familiedepartementet så langt ikke ført til vesentlige forbedringer i forvaltningspraksisen.

«Undersøkelsen viser at kompetansestrategien hittil ikke har gitt barnevernstjenestene tilstrekkelige verktøy til å innarbeide nye arbeidsmåter i det daglige arbeidet», skriver Riksrevisjonen.

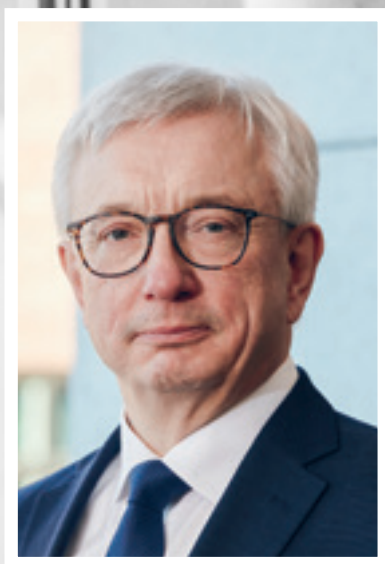

Foto: Mathias Fossum/Riksrevisjonen

Svakheter ved styring og internkontroll i barnevernstjenesten kan være en årsak til at kompetansetiltakene så langt har begrenset effekt, ifølge undersøkelsen.

Det vises til at både veiledningsteam og dialogmøter er tiltak som skal bøte på dette, men Riksrevisjonen finner likevel at flere av tjenestene ikke følger rutinene som skal sikre at barn og unge får nødvendig hjelp.

«Årsakene kan være at rutinene er mangelfulle, at saksbehandlere mangler kompetanse til å følge ruti-

nene slik de er tenkt, eller at de av andre årsaker ikke tar i bruk rutinene», skriver Riksrevisjonen.

Internkontroll

Undersøkelsen viser også at det varierer i hvilken grad barnevernstjenestene har etablert en internkontroll i egen tjeneste, og hvordan den etterleves.

«Svakheter i internkontrollen fører til at barnevernstjenestene ikke har et tilstrekkelig system for å få oversikt over eventuelle mangler de

har. Dermed blir det vanskelig å fange opp svakheter i forvaltningspraksisen som saksgjennomgangen viste – som for eksempel å fange opp de tilfellene hvor barnevernsfaglige vurderinger mangler», skriver Riksrevisjonen.

Det vises også til Helsetilsynets landsomfattende tilsyn som er gjennomført av statsforvalterne. Statsforvalterne fant da at de fleste lovbruddene som er avdekket, kan kobles til en mangelfull styring og internkontroll, ifølge Riksrevisjonen.

Skjønnsutøvelse:

– Beslutningskvalitet er avhengig av gode fagfolk

Barnevernsutvalget peker på at skjønnsutøvelse er en gjennomgående utfordring i diskusjoner om rettssikkerhet.

 Ole-Martin Gangnes

Hvordan kan en sikre at den faglige ekspertisen og det faglige skjønnnet får den plassen det skal ha, samtidig som det ikke går på bekostning av kvalitet og likebehandlingsprinsippet?

Det spør barnevernsutvalget i sin NOU, som sier at norsk barnevern på mange områder har hatt mindre grad av reguleringer av skjønnsutøvelsen enn andre barnevernssystemer. De ser at dette er i endring, og at det utvikles fagsystemer som skal støtte opp om faglig gode beslutninger – og kommer med forslag som skal «ramme inn skjønnnet». Som for eksempel prinsippet om barnets beste.

«Utvalget vil samtidig peke på at reguleringer og veiledere ikke kan erstatte faglig kompetanse og godt sosialt arbeid. Beslutningskvalitet er avhengig av gode fagfolk. Det kan være en hårfin balansegang mellom å styre skjønnsutøvelsen og å strupe skjønnsutøvelsen», skriver de.

«Økt regulering, kombinert med flere kontrolltiltak, kan resultere i at fagfolk bruker mer tid i skjemaer enn i møte med barn og familier. Det er ikke en ønsket situasjon», skriver utvalget.

Illustrasjon: Ikon Images / Gary Waters

Forskjeller

I sin NOU skriver de at det er uunngåelig at barnevernssystemet av og til vil gjøre feil, men at det er bekymringsfulle forskjeller mellom regioner og instanser som utfordrer likhetsprinsippet.

«Det er spørsmål om kompetansen hos beslutningstakerne, men også om kompetansen til og kvaliteten på arbeidet til andre aktører som er viktige for å ivareta barn og foreldres rettssikkerhet, som advokater, sakkyndige og deler av tilsynet», skriver de.

Utvalget peker på at barnevernssystemet i Norge har endret seg raskt de siste årene, med reduksjon i antall omsorgsovertakelser og adopsjoner, og en økning i bruk av samtykkebaserte tiltak.

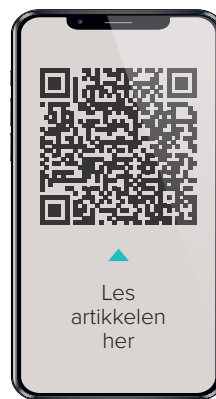
«Det er en utvikling som endrer på noen av de grunnleggende rettssikkerhetsgarantiene som det norske systemet innførte på begynnelsen av nittitallet. Systemendringer som ble gjort nettopp for å imøtekomme rettssikkerhetskritikk», skriver de.

Hva hvis ikke alt går etter planen på turen?

Da har du heldigvis lest denne artikkelen og gjort noen lure forberedelser før du reiste. Rett og slett en liten sjekkliste med tips og råd som gjør at du kan nyte ferien enda mer.

God tur!

JURIST
FORBUNDET

Forsikring

Barnevernssaker:

Økning i saker til nemnd

For første gang på flere år, øker antall begjæringer kommunene fremmer om tvangstiltak til nemnd.

 Ole-Martin Gangnes

Illustrasjonsfoto: Colourbox.com

Det kommer frem i årsrapporten for 2022 fra Fylkesnemndene for barnevern og sosiale saker. Etter at den nye barnevernsloven trådte i kraft ved årsskiftet, er navnet på avgjørelsesorganet nå Barneverns- og helsenemnda.

For første gang på flere år, øker antall begjæringer kommunene fremmer om tvangstiltak til nemndene. På tross av økningen holdes saksbehandlingstiden nede, men forskjellen i saksbehandlingstiden mellom nemndene øker noe, heter det i årsrapporten.

Fylkesnemndene mottok 3521 saker til behandling i 2022 – og 950 av disse sakene er behandlet med den alternative behandlingsformen samtaleprosess.

«Samtaleprosess som behandlingsform har nå festet seg som et alternativ til ordinær behandling. Hovedvekten av sakene som behandles i samtaleprosess ender med at nemndene behandler sakene forenklet eller at kommunen trekker saken», skriver direktør i nemnda, Pernille Pettersen Smith, i årsrapporten.

Når kommunen trekker saken, innebærer det at partene er enige om at tvang ikke er nødvendig og at de og nemnda er enige om at løsningen er til barnets beste. Andre saker ender med at partene legger ned felles forslag til vedtak som behandles skriftlig av nemndleder fordi det

oppnås enighet mellom partene. Dersom det ikke blir enighet mellom partene, går sakene til muntlig behandling i forhandlingsmøte, redegjør nemnda.

Størst økning på Østlandet

Av de 3521 sakene Fylkesnemndene mottok til behandling i 2022, gjaldt 92 prosent av sakene begjæring om tvangstiltak etter barnevernloven.

Fylkesnemndene mottok fire prosent flere saker til behandling, sammenliknet med 2021. Årsrapporten viser at det i fjor var en økning i alle sakstyper, men at det fordeler seg ujevnt utover landet. Det var størst økning i Østlandsområdet, og fortsatt nedgang i deler av Vestlandsområdet og Nordland, Troms og Finnmark.

Den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden for hovedsaker etter barnevernloven med muntlig behandling var i 2022 på 58 dager mot 55 dager i 2021. Hovedsaker med skriftlig behandling hadde en gjennomsnittlig saksbehandlingstid i 2022 på 37 dager mot 38 dager i 2021. For både muntlig og skriftlig er forskjellen i saksbehandlingstid mellom nemndene økt.

Når det gjelder barns medvirkning, skriver nemnda at barn som ikke har partsstatus, kan velge mellom å snakke direkte med nemnda eller de kan få oppnevnt en tals-

person eller en sakkyndig. I enkelte tilfeller, hvis barna ber om det, kan de snakke med en annen voksen de stoler på.

I 2022 valgte 482 barn å si sin mening til en talsperson, 126 barn valgte en annen voksen person de stolte på, 58 barn fikk oppnevnt sakkyndig og 448 barn hadde samtaler direkte med nemndleder eller nemnda.

«Andelen barn som velger å snakke direkte med nemnda er økende og antall barn som ønsker talsperson eller en annen voksen er på vei ned», ifølge årsrapporten.

Økte utgifter

Fylkesnemndene belaster Justis- og beredskapsdepartementets post til fri sakførsel. I 2022 ble denne belastet med totalt 146 474 470 kroner. Av dette beløpet er 98,5 prosent utgifter knyttet til bruk av advokater. De resterende består av utgifter til tolker og partsutgifter.

Forbruket viser i 2022 en økning på 15 millioner kroner i forhold til 2021, som tilsvarer 11,4 prosent.

«Årsaken til økningen skyldes blant annet at rundt halvparten av sakene behandles med samtaleprosess, som til dels medfører et forbruk av flere timer per sak. Videre skyldes økningen en økning i saksinngangen samt en økning i de offentlige salær-satsene», skriver nemnda.

Foto: iStock.com/izusek

Ny som tillitsvalgt

Kurs for tillitsvalgte i kommunal sektor

Målgruppe: **Tillitsvalgte i kommunal sektor (ikke Oslo kommune)**

Fra: **Onsdag 1. november 2023 kl. 10.30**
Til: **Torsdag 2. november 2023 kl. 14.00**
Sted: **Grand Hotel, Oslo**

Kursnummer: **2023779**
Påmeldingsfrist: **30. august 2023**

Dette kurset er obligatorisk for alle tillitsvalgte i kommunal sektor (unntatt Oslo kommune). Kurset skal i utgangspunktet gjennomføres før man kan delta på de andre kursene og vil gi deg verktøy for påvirkning og innflytelse.

Kurset har som mål å gjøre deg tryggere i rollen som tillitsvalgt. Tillitsvalgte som er trygge i rolleforståelsen er bedre til å oppdage og gripe fatt i ulike problemstillinger som berører medlemmene. Det gjør deg også bedre egnet til å delta aktivt i gode prosesser. Dette krever kjennskap til avtaleverk, organisasjonsforståelse og Juristforbundets politikk, samt bevissthet på egen rolle og relasjoner overfor øvrige parter i arbeidslivet.

Kurset vil gi deg en introduksjon til hovedavtalen og hovedtariffavtalen, sentrale avtaler for våre medlemmer i kommunal sektor, samt for deg som deres tillitsvalgt. Vi gjennomgår avtalenes formål og intensjon, former for medbestemmelse, virkeområde, klargjør partsforholdet og partenes rettigheter og plikter, sentrale og lokale forhandlingsordninger, i tillegg til å gi en gjennomgang av lønssystemet. Kurset gir deg også kjennskap til Juristforbundet, Akademikernes organisasjonsoppbygging og politikk.

Målsettingen med kurset er å bidra til at du som tillitsvalgt opplever deg trygg i rollen, kjenner det grunnleggende regelverket, hvilke virkemiddel du har tilgjengelig og hvilke arenaer du arbeider på.

Kurs samt reise og opphold er kostnadsfritt for tillitsvalgte. Reiseutgifter dekkes etter rimeligste reisemåte.

Dersom du ikke ønsker overnatting eller middag må det noteres i påmeldingen.

Påmelding: www.juristforbundet.no/tillitsvalgt Spørsmål: kurs@juristforbundet.no

Spørsmål kan også rettes per tlf 40 00 24 25. Eventuelt forfall må meldes snarest mulig og senest to uker før kursstart.

JURIST
FORBUNDET

Mener barn må få egen uavhengig representant i møte med barnevernet

Barnevernsutvalget går inn for at en ny representasjonsordning skal sikre et barnefaglig perspektiv på medvirkning, kombinert med juridisk ekspertise. I samarbeid med advokater med spisskompetanse.

 Ole-Martin Gangnes

Barnevernsutvalget foreslår i sin NOU at det innføres en barnerepresentantordning (BRO) for alle barn som vurderes flyttet, eller har flyttet, ut av hjemmet. Utvalget foreslår også at alle barn får styrket rett til å klage på tiltak som direkte angår dem, og at aldersgrensen for partsrettigheter senkes til 12 år.

«Det foreligger tydelig dokumentasjon på at barns rett til medvirkning, til tross for betydelige rettigheter, ikke ivaretas godt nok og at dette gjelder i alle faser av en barnevernssak. Dette omfatter blant annet mangel på informasjon, at de ikke trygt får sagt hva de ønsker og man-

gel på klagemuligheter. Det er også dokumentert forholdsvis omfattende mangler ved barns rett til god og forsvarlig hjelp på en rekke områder, og at mange barn opplever flyttinger og ustabilitet i sin omsorgssituasjon. Utvalgets flertall mener på denne bakgrunn at det er behov for større grep for sikre at barns rettigheter blir ivaretatt», heter det i utvalgets begrunnelse.

I sin NOU skriver de at det gjennom arbeidet med rapporten er blitt synliggjort noen alvorlige svakheter ved barns rettssikkerhet.

Dette gjelder brudd på barns prosessuelle rettigheter og «for-

holdsvis omfattende mangler» ved barns rett til god og forsvarlig hjelp på en rekke områder. En BRO-ordning skal gi barn rett til uavhengig representasjon av sine interesser og behov, mener flertallet i utvalget. Tre utvalgsmedlemmer ønsker ikke en barnerepresentantordning.

Partsrettigheter

Utvalget foreslår også at alle barn får styrket rett til å klage og å be om overprøving av barnevernstjenestens vedtak som direkte angår dem.

«En styrking av barns partsrettigheter i barnevernssaker er spesielt viktig, også fordi det er saker der det lett oppstår interessekonflikter mellom barn og foreldre. Barns partsrettigheter har betydning for saksbehandlingen i forvaltningen og i nemnd og domstol», skriver utvalget.

Utvalget peker på at de norske barnevernssakene som den Euro-peiske Menneskerettighetsdomstolen (EMD) har avgjort, sjelden behandler barn som egne rettssubjekter.

«Styrkede rettigheter for barn mellom 12 og 15 år vil kunne ha konsekvenser for klageprosessen for EMD. Når barnet selv er part for nasjonale myndigheter, vil barnet også kunne klage på egne vegne til EMD», skriver de.

Uavhengig

Når det gjelder en eventuell barnerepresentantordning (BRO), heter det at en styrking av barnets rettssikkerhet i beslutningsprosessene, før barn flyttes i tiltak utenfor hjemmet, vil skjerpe kravene til myndighetssutøvelse og beslutningsgrunnlaget.

Flertallet i utvalget sier det er et premiss at BRO er uavhengig øvrige

instanser, inkludert Bufetat, barnevernstjenestene, nemnd og domstol. Det foreslås at det må være en barnefaglig kompetent person som har hovedansvaret for å representere barnet, og som samarbeider med advokater med spisskompetanse i de delene av prosessen der det trengs.

Utvalget kommer også med forslag til hvordan det kan organiseres og mener det beste er om det blir en ny statlig virksomhet. Det kan også eventuelt legges til statsforvalterne.

Utvalget mener det er viktig at advokatene er akkrediterte, og har opplæring og trening i barnevernsrett og i samtale og samhandling med barn

«De som skal jobbe som barnerepresentant skal være ansatt i den nye statlige etaten, mens den juridiske ekspertisen enten kan kjøpes fra privatpraktiserende advokater som er akkreditert på vervslister, eller det kan opprettes en juridisk avdeling i BRO», skriver utvalget.

Tanken er at advokaten kommer inn i bildet når barnerepresentanten ser at det er behov for juridisk kompetanse, eksempelvis når det er nemndssak om omsorgsovertagelse eller anke til tingretten.

«Utvalget mener det er viktig at advokatene er akkrediterte, og har

opplæring og trening i barnevernsrett og i samtale og samhandling med barn. Ett alternativ er at organisasjonen BRO ansetter advokater, og tar ansvar for treningsopplegg og spesialisering. Et annet alternativ er å bruke privatpraktiserende advokater», skriver de.

Kompetanse

Det drøftes også om advokater har god nok kompetanse i barnevernssaker.

«Utvalget oppfatter at dette er et reelt problem på barnevernsfeltet, og foreslår at det etableres lister over advokater som anses å ha kompetanse til å bistå barn. Slike lister finnes i dag for bistandsadvokater og forsvarere, og erfaringen fra domstolene er at det er attraktivt å søke seg inn på slike lister. Det kan være nemndene, sentralenheten eller BRO som ivaretar og forvalter listene, og det er viktig at det er transparens om krav og utvelgelse», skriver de.

Utvalget sier en del kompetansekrav må være oppfylt for å stå på en slik liste og at vervene bør være midlertidige. Når det gjelder spørsmål om dette bryter med prinsippet om fritt advokatvalg, skriver utvalget:

«Hensynet til barnets interesser og barnet beste, tilsier at advokater må ha dokumentert at de har nødvendig kompetanse og egnethet for å representere barn slik en vervsliste forutsetter. Det kan legges inn en snever unntaksbestemmelse, der det er påkrevd av hensyn til barnet å benytte advokat som ikke står på vervslisten».

Advokat med 30 års erfaring innen barnevern:

– Menneskerettsbrudd i barnevernssaker vedvarer

Advokat Venil Katharina Thiis, mener norske myndigheter ikke har tatt nødvendig lærdom av at Norge en rekke ganger er dømt for menneskerettsbrudd i barnevernssaker i Den europeiske menneskerettsdomstolen (EMD).

Tore Letvik

– Signalene er mange på at den norske stat ikke behandler EMD-dommene mot Norge som det rettslige korrektivet de er. Et korrektiv norske rettsinstanser og myndigheter er forpliktet seg til å etterleve, sier advokaten.

Ifølge Norges institusjon for menneskerettigheter (NIM) er Norge dømt i EMD i totalt 15 saker som omhandler barnevern.

Thiis er en av Trondheims mest profilerte advokater. Hun har 30 års erfaring bak seg i skranken som barnevernsadvokat og har selv vunnet fram i en av EMD-sakene, en barneadopsjonssak. Hun representerte et ektepar som ble fratatt sin sønn da sønnen var baby. To årlige kontaktesøk av to timers varighet var alt barnets biologiske foreldre fikk etter at saken hadde vært gjennom en «berg og dalbaneferd» i rettsvesenet. Etter et sterkt engasjement både fra Thiis og barnets biologiske foreldre, vant de fram i EMD, i

2020. Menneskerettsdomstolen i Strasbourg slo fast at retten til familieliv ble krenket.

Tre år har gått siden dommen, og den biologiske faren sier i et intervju med TV2 at de føler seg fullstendig oversett.

Thiis kan fortelle at de biologiske foreldrene har måttet ta tunge hensyn også etter EMD-dommen og at de har valgt å la være å reise sak om opphevelse av adopsjonen, da det kunne gjøre det vanskelig for sønnen.

– De kjenner på mange vonde følelser og savn etter sitt barn, sier hun og mener myndighetene av eget tiltak skulle ha sørget for fullstendig informasjon til alle involverte etter dommen og stilt kompetente fagfolk til disposisjon for å sørge for at alle fikk mulighet til å bearbeide vanskelige følelser knyttet til inngrepet.

Foreldreparet har fremholdt overfor statsråden at de har vært fullstendig oversett etter dommen i EMD og statsråden har i et intervju med TV2 sagt at hun gjerne ville snakke med dem, forteller Thiis.

– Foreldrene tok henne på ordet og inviterte seg selv, og er nå ønsket velkommen til et møte i denne måneden. Her vil de fortelle henne hvordan reparasjon kan gjøres både i deres sak og alle andre EMD saker hvor staten er dømt for menneskerettsbrudd, sier hun.

– Lovgivning i feil retning

Thiis er en av flere fagpersoner innen barnevern som hadde innvendinger

mot forslagene til ny barnevernslov da den var ute til høring i 2021. Loven er nå vedtatt, og trådte i kraft fra 1. januar 2023. Den vedtatte loven viser at mange innvendinger fra, blant annet, barnevernsadvokater ikke ble lyttet til.

Blant annet påpekte Thiis at loven tidligere satte en 12 måneders frist for foreldre eller barn med partsstilling hadde rett til å reise ny sak om samvær. I forslaget til ny lov ønsket regjeringen å innskrenke muligheten for å reise ny sak om samvær ved å utvide ventetiden til 18 måneder. Thiis advarte mot dette, men ble ikke hørt. I dag må foreldre og barn vente i 18 måneder før de kan gå til ny sak dersom de ønsker å få prøvd et slikt krav om samvær for retten.

– Ved å gjøre det vanskeligere for foreldre og barn å reise sak for å få økt samvær, viser myndighetene i realiteten at EMD-fellelsene ikke blir lyttet til. Norge ble felt for å ha krenket retten til familieliv, og så innskrenkes mulighetene til å reise sak for å få mer samvær. Dette er ett av mange eksempler på at, ikke bare praktiseringen av, men også lovgivningen innen, barnevern i Norge går i feil retning, sier Thiis.

Ber om hjelp

I sitt høringssvar til den nye loven reagerte advokaten også på forslag om å videreføre bestemmelsen om omsorgsovertakelse uendret.

– Terskelen for omsorgsovertakelse i Norge er svært lav. Norske myndigheter har en tendens til å se

på et høyt antall omsorgsovertakelser som en indikasjon på vellykkethet på barnevernsområdet. FNs barnekomité har gjennom en årrekke kritisert Norge for det høye antall plasseringer utenfor barnets hjem i stedet for tiltak i hjemmet. Lovforslaget legger opp til at dette skal fortsette. Svært mange omsorgsovertakelser starter med at fornuftige foreldre har henvendt seg til barnevernet og bedt om hjelp i en vanskelig situasjon og endt opp med å bli fratatt barna, understreket Thiis.

Hun påpeker videre:

– Alt for mange omsorgsovertakelser starter som et akuttvedtak som gir dårlig grunnlag for undersøkelse i saken. Både foreldre og barn står ved et akuttvedtak i en krisesituasjon. En undersøkelse i en slik situasjon gir ikke valide resultater. Den lovhjemmelen som brukes for omsorgsovertakelse i de aller fleste sakene er svært skjønnspreget. Dersom det konstateres alvorlig mangel med den personlige kontakt og trygghet som barnet trenger etter sin alder og utvikling og dette ikke kan avhjelpes med hjelpe tiltak, så er det etter loven grunnlag for omsorgsovertakelse, fremhever Thiis før hun fortsetter:

– Folk er forskjellige, også foreldre, og også beslutningstakere i barnevernssaker. At grensen for hva som betraktes som grunnlag for å ta fra barnet retten til familieliv skal gå etter et slikt kriterium er ikke forvarlig og har resultert i mange uriktige omsorgsovertakelser.

Samvær under tilsyn

Thiis griper fatt i fellelsene av Norge i Den europeiske menneskerettsdomstol.

– EMD har dømt Norge for konvensjonsbrudd fordi plikten til å arbeide for en gjenforening av foreldre og barn har blitt forsømt ved at det har gått ikke bare uker, men måneder mellom hver gang foreldre og barn møtes. Gjennom de senere år har samvær fastsettelsen i norsk praksis sjablongmessig vært satt til 4 ganger i året med tilmålte 3 timer.

Advokat Venil Katarina Thiis
(Foto: Geir Otto Johansen)

Samvær har vært arrangert på spesielle samværssteder med tilsynsperson til stede som skriver rapporter om alt som skjer under samværene. Tilsynspersonen skal gripe inn dersom foreldre og barn snakker om forhold som har med den offentlige omsorgen å gjøre, altså en krenkelse av foreldre og barns rett til fri kommunikasjon, sier Thiis.

I sitt hørings svar skrev hun:

– EMD har understreket viktigheten av at foreldre og barn kan «freely bond» under samvær og sett det som en forutsetning for opprettholdelse av relasjonen, slik at gjenforening kan skje. Lovforslaget følger ikke opp dette, understreket

Thiis som mente det i forslag til ny barnevernslov ikke ble tatt noe oppgjør med bruken av tilsyn.

– Dagens ordning med at samvær over noen timer som legges til etablerte «samværssteder» for barnevernsbarn med ansatte som overvåker samværene, skal tydeligvis videreføres, i stedet for at samvær fortrinnsvis kan skje i foreldrenes hjem og innebære overnatting, skrev Thiis som også tar for seg lovendringen som innfører en ny bestemmelse om rett til kontakt med søsken og andre nærstående.

– Her er det begrensninger. Det er bare personer som har hatt et etablert familieliv og nære personlige

bånd til barnet som får adgang til kontakt. Det gjelder også søsken. Hvorfor skal ikke barnet ha rett til kontakt med søsken som har kommet til etter omsorgsovertakelsen? Det hjelper ingen å flikke på gamle lover, og i hvert fall ikke når endringene som gjøres går i feil retning, sier Thiis til Juristen.

Tilbakeføring

Thiis tok også sterkt til orde for en revisjon av tilbakeføringsbestemmelsen, under henvisning til EMD-avgjørelsene om at staten bryter menneskerettighetene ved å ikke arbeide aktivt for gjenforening og sørge for at omsorgsovertakelser kun blir midlertidige.

– Slik tilbakeføringsbestemmelsen var, og fortsatt er, må det være overveiende sannsynlig at foreldrene kan gi forsvarlig omsorg for at tilbakeføring kan skje. Det er et skjerpet beviskrav hvor det foretas en kritisk tilnærming i vurderingen av foreldrene, samtidig som foreldrenes mulighet til å sannsynliggjøre sin evne til omsorg er sterkt begrenset på grunn av manglende kontakt med barnet. Selv om foreldrene kan gi forsvarlig omsorg blir begjæring om gjenforening avslått, basert på at den tilknytning barnet har fått til fosterhjemmet vil kunne påføre barnet alvorlig skade om det besluttes tilbakeføring, sier Thiis.

Hun forteller at fortsatt omsorg da blir opprettholdt kun basert på at barnet må få være der det er og ikke på at foreldrene er ute av stand til å ta seg av det.

– Etter en slik avgjørelse blir foreldrene møtt med at barnet nå skal vokse opp der det er, og at utvikling av kontakten med dem ikke står sentralt for barnet, skrev Thiis i sitt høringssvar.

– Når tilbakeføringskravet behandles, kan det ha gått flere år siden barnet i det hele tatt fikk møte sine foreldre i deres eget hjem. Relasjonen har i stor grad blitt brutt ned på grunn

av mangel på kontakt, slik at det vil være vanskelig for foreldrene å overbevise om at de vil håndtere de problemer som ville kunne oppstå ved at barnet flytter hjem igjen. Det burde være ganske åpenbart at tilbakeføringsbestemmelsen må endres slik at den blir brakt i overensstemmelse med gjenforeningsformålet og en bred og balansert vurdering av barnets beste, skriver Thiis.

Alt for mange omsorgsovertakelser starter som et akuttvedtak som gir dårlig grunnlag for undersøkelse i saken

Barnets medvirkning

Barnevernsadvokaten mener barnevernet preges av mangel på nærhet til menneskene det angår.

– Forutsetningen for at barn i sin kontakt med barnevernet skal kunne påvirke de beslutninger som tas er at det er en reell kommunikasjon mellom barna og de som jobber i barnevernet. Barnevernet definerer først og fremst sin rolle som å undersøke, kontrollere og beskytte barn mot foreldrene. Det er et dårlig utgangspunkt for en tillitsfull kommunikasjon, fremholder Thiis.

Hun peker på at en annen forutsetning for at barnet skal kunne medvirke er at barnet blir gitt informasjon om hva som skjer og hvorfor og hvordan.

– I dag er det slik at vesentlig informasjon som barnet trenger ikke blir gitt eller at den blir svært vilkårlig.

– Å ivareta barns innflytelse over egne liv og hva som skjer i saken om dem er en stor, vanskelig og viktig oppgave å legge til rette for.

Lovforslaget har ikke på noen måte gått i dybden på dette helt sentrale spørsmålet, mener hun.

– Skal det fortsatt være slik at barn og foreldre må til Strasbourg for å få ivare tatt sine menneskerettigheter?, spør hun.

Tvangsadopsjon

Til Juristen sier advokaten at hun er skuffet over loven som ble vedtatt.

– Også bestemmelsen om tvangsadopsjon videreføres uendret. Til tross for flere avgjørelser fra EMD, også i EMDs Storkammer, om brudd på konvensjonen når det gjelder tvangsadopsjon, har man valgt å ikke gjøre endringer.

Hun sier at bestemmelsen inneholder to alternative vilkår; enten at foreldrene er varig ute av stand til omsorg, eller at det har skjedd en tilknytning til fosterhjemmet som skaper alvorlige problemer ved å forlate det.

– Om man bygger på det siste kriteriet og mener at adopsjon er til barnets beste, så har man adgang til å foreta en endelig avslutning av alle juridiske bånd til foreldre som er fullt ut i stand til å ha omsorgen for barnet og innskrenke all kontakt til et minimum noen timer i året, en kontakt som foreldrene ikke har noen mulighet til å endre. EMD har ikke tatt stilling til at adopsjonsinstituttet er i strid med konvensjonen, men når norske myndigheter blir dømt for konvensjonsbrudd når adopsjonsbestemmelsen anvendes, også i Høyesterett, så bør det være en foranledning til å vurdere å endre loven. Hvorfor har man ikke stilt det prinsipielle spørsmålet om det i det hele tatt er rettsikkerhetsmessig forsvarlig å foreta adopsjon med tvang?

Bekymring for sakkyndiges kompetanse

Barnevernsutvalget mener at det er risiko for at det i barnevernssaker benyttes sakkyndige som ikke har den kompetansen som trengs for å utføre oppdraget.

 Ole-Martin Gangnes

Det er flere forhold ved dagens system som gir grunn til å være bekymret for dette, skriver utvalget i sin NOU. Det vises blant annet til at:

- Tilgangen på sakkyndige er for dårlig i deler av landet, og særlig i distriktsområder. Det er også blitt vist til at sakkyndige ikke blir tilstrekkelig kompensert for reisetid, noe som kan føre til at noen geografiske områder blir selektert bort eller ikke har tilgang på sakkyndige.
- Det er pekt på enkelte mangler ved kompetansen til sakkyndige, både når det gjelder utredningskompetanse, juridisk kompetanse og kunnskap om spesifikke målgrupper.

«Dette utgjør et rettssikkerhetsproblem for barn og familier i de tilfellene der det ikke finnes andre alternativer til å få belyst saken. Manglende rettssikkerhet kan komme til uttrykk i form av forsinkelser i saksbehandlingen eller gjennom dårlig kvalitet på beslutningsgrunnlaget. Det kan ta tid før oppdragsgiver får tak i en egnet sakkyndig, hvis man i det hele tatt får tak i noen, eller det kan oppnevnes sakkyndige som ikke har

Illustrasjon: Ikon Images / Stuart Kinlough

nødvendig kompetanse eller kapasitet til å utføre oppdraget på en grundig nok måte», skriver utvalget.

De mener at det kan være grunn til bekymring for varierende kvalitet på sakkyndige utredninger.

«Dette henger blant annet sammen med at de sakkyndige ofte jobber alene, tar oppdrag gjennom enkeltpersonforetak, og ikke er del av et arbeidsfelleskap eller et tydelig fagmiljø», skriver utvalget.

Uavhengighet

Utvalget drøfter også om manglende nøytralitet og uavhengighet er et problem.

«Dette problemet ser ut å gjelde i tilfeller der sakkyndige blir oppnevnt og finansiert av barnevernstjenesten eller foreldre. I slike tilfeller kan den sakkyndige utredningen

oppleves som et partsinnlegg, og ikke en nøytral utredning, og kritikken mot bruk av sakkyndige i barnevernstjenesten har blant annet handlet om at sakkyndige kan ha økonomiske interesser i å få fremtidige oppdrag», skriver de.

De konkluderer med at det er ikke grunnlag for å fastslå at det er store kvalitetsutfordringer ved bruken av sakkyndige i barnevernssaker, men mener likevel det er risiko for at sakkyndige vurderinger benyttes og gjennomføres på måter som kan svekke barn og familiers rettssikkerhet. Det anbefales blant annet å stille tydeligere krav til kompetanse og innhold i det sakkyndige arbeidet og bestillingen av dette. Dessuten at bruken av sakkyndige reduseres og avgrenses.

Forskere: Behov for å styrke barnevernets kompetanse for å møte behovene til skeive barn og unge

Lav bevissthet og liten kompetanse kan føre til usynliggjøring, misforståelser og feiltolkninger, konkluderer forskere bak artikkel om «Skeive ungdommers møter med barnevernet».

Ole-Martin Gangnes

Artikkelen «Skeive ungdommers møter med barnevernet», av forskerne Stina Svendsen og Veronika Paulsen publisert i Tidsskriftet Norges Barnevern i 2021, tar for seg kjønns- og seksualitetsmangfold i barnevernet og tar utgangspunkt i forskningsprosjektet «Barnevern i et LHBTI-perspektiv».

«I funnene kommer det fram eksempler på gode tilnærminger som skaper trygge møter og opplevelse av å bli sett og forstått, men vi finner oftere eksempler på det motsatte. De vi har intervjuet, beskriver hvordan en ikke-tematisering av kjønn og seksualitet i møtene kan oppleves usynliggjørende og krenkende, og deres erfaringer viser hvordan

begrenset fokus på temaet fører til manglende helhetsfokus og mindre treffsikre tiltak. De etterlyser også en større grad av kompetanse på kjønns- og seksualitetsmangfold i barnevernet», skriver forskerne.

Artikkelen bygger på intervjuer med skeive ungdommer/unge voksne som alle hadde hatt tiltak i barnevernet i barndom og/eller ungdomstid.

Personene har mange beskrivelser av det de opplever som usynliggjøring og manglende anerkjennelse av deres skeive identiteter. Flere av historiene handler om at kjønns- og seksualitetsmangfold ikke ble snakket om i det hele tatt, ifølge forskerne.

Tiltak

Intervjudeltakerne beskriver videre hvordan et manglende fokus på kjønns- og seksualitetsmangfold i barnevernet kan få konsekvenser for utformingen av tiltak. «Flere av dem vi snakket med, formidlet historier som handler om å ha blitt møtt med manglende kunnskap om, eller manglende anerkjennelse av, kjønns- og seksualitetsmangfold i fosterhjem eller institusjon. Enkelte opplevde ikke å få aksept som skeiv», skriver forskerne.

En som blir intervjuet sier:

«Første gang jeg fortalte det [at jeg er skeiv] til noen så fortalte jeg det til fostermoren min. Men fostermoren min var av den gamle skolen.

Så ingenting skulle være annerledes enn slik det alltid hadde vært. Man skulle ikke være noe annet enn det som var normalt. Det var ikke akseptert utad å være homofil. Så det ble med den ene samtalen. (...). Jeg visste inni meg at jeg var skeiv, men jeg fikk aldri sagt eller gjort noe med det. For dette var ikke akseptert verken i nær omkrets eller i samfunnet rundt. (...) Så jeg levde store deler av barndommen min med at jeg ikke kunne være meg selv.»

Usynliggjøring

«Samlet understreker funnene i denne artikkelen betydningen av å få anerkjennelse fra personer i nære relasjoner, enten det er foreldre, fosterforeldre, saksbehandlere eller

ansatte på institusjon», skriver forskerne.

De mener funnene de presenterer viser at det er behov for å styrke barnevernets kompetanse for å bedre møte behovene til skeive barn og unge som kommer i kontakt med barnevernet.

«Lav bevissthet og liten kompetanse om tematikken kan føre til usynliggjøring, misforståelser og feiltolkninger, som igjen kan føre til at tiltak som iverksettes, ikke møter barn og unges behov. Underkommunisering av behovet for emosjonell støtte og anerkjennelse kan også føre til at noen barn og unge over tid kan leve i omsorgssituasjoner preget av krenkelse og manglende støtte i identitetsutvikling», skriver de.

Jurister godt synlig under Oslo Pride

– Vi ønsker å være synlig på det vi jurister er gode på, nemlig rettsikkerhet og menneskerettigheter, sier Juristforbundet om deltakelse under Oslo Pride.

Det er snart ett år siden skuddene falt mot utestedene Per på Hjørnet og London i Oslo sentrum.

«Juristforbundet markerer dette sammen med Juristforbundets inkluderings- og mangfoldsutvalg og Rettssenteret. I år deltar vi aktivt under Oslo Pride», melder forbundet.

«At Juristforbundet er til stede på Oslo Pride viser at vi ønsker å være synlig på det vi jurister er gode på, nemlig rettsikkerhet og mennes-

kerettigheter. Dette er landets største festival for feiring av kjærlighet og mangfold, og retten til å være den du er», skriver Juristforbundet om markeringene som foregår i juni og juli.

Det skal arrangeres rettshjelpsdebatt, Juristforbundet skal ha egen stand, delta i paraden og rigge til fest. «Det hele gjennomføres som et samarbeid mellom Juristforbundet, Juristforbundets inkluderings- og mangfoldsutvalg og Rettssenteret, og du er hjertelig velkommen», skriver Juristforbundet.

26. juni arrangeres det blant annet en panelsamtale om fri rettshjelp i et diskriminerings og likestillingsperspektiv. Etter debatten inviteres det til mingling, mat og drikke.

28. juni – 1. juli skal jurister være godt synlig under arrangementet Pride Park på kontraskjæret. Juristforbundet stiller i samarbeid med Juristforbundets inkluderings- og mangfoldsutvalg og Rettssenteret med egen stand under mottoet «Spør en jurist». Og lørdag 1. juli deltar Juristforbundet sammen med Akademikerne i den årlige paraden.

Stem på kvalitet og rettssikkerhet ved årets kommunevalg

| Lokalpolitikken går skillelinjene og alliansene mellom partiene oftere på viktige saker i lokalmiljøet enn på ideologi. Når vi til høsten skal stemme fram den politiske ledelsen i hjemkommunen vår, er det derfor viktigere å finne ut hvem som ivaretar innbyggernes interesser enn hva rikspolitikerne snakker om i mediedebatter.

Et sentralt spørsmål for oss innbyggere er om vi får de tjenestene og rettighetene som vi skal ha. Kan vi ha tillit til at saksbehandlingen og beslutningene i kommunen er i tråd med lover og regelverk? Står kommunen for kvalitet og rettssikkerhet?

Nesten halvparten av landets kommuner har ingen jurist i administrasjonen, viser en undersøkelse gjort av Rambøll for Juristforbundet. Dekningen med juridisk kom-

petanse er spesielt dårlig på «myke» fagområder som barnevern, helse og omsorg, skole og oppvekst. Dette betyr at det mangler folk med kompetanse til å vurdere om lover og regler blir fulgt.

I stedet tas tunge juridiske vurderinger og beslutninger av ansatte uten tilstrekkelig juridisk kompetanse. Det er vanskelig for dem som må utføre oppgaver de ikke har utdanning til, men enda mer urovekkende for innbyggernes rettssikkerhet.

En annen bekymring er at kvaliteten på saksbehandlingen vil kunne variere mye fra kommune til kommune. En kvalifisert juridisk vurdering av saker med stor betydning for innbyggerne er dessverre ikke på plass over alt. Dette er uholdbart.

Alle kommuner har det samme lovpålagte ansvaret for å løse oppgaver, uavhengig av størrelse, økonomi og antall innbyggere. Vi skal alle kunne føle oss trygge på at vi får de rettighetene loven gir oss. Kommunens saksbehandling og avgjørelse skal være i tråd med loven, uansett hvor vi bor.

Det er avgjørende for innbyggernes rettssikkerhet at kommunene følger lover og regler, og fatter juridisk korrekte vedtak. Feil i saksbehandlingen og feil lovforståelse kan få store konsekvenser for enkeltpersoner.

Jurister ansatt i kommunen kan forebygge ressurskrevende konflikter med innbyggere og andre private aktører. Kommunen sparer også ressurser ved å unngå unødvendige omgjøringer av vedtak i overordnet forvaltningsorgan eller domstolene.

Dessuten styrker riktig juridisk saksbehandling innbyggernes tillit til kommunen. Hele 70 % av befolkningen har stor tillit til jurister i kommunene (Respons Analyse for Juristforbundet 2020).

Vi vet at pengemangel er et problem for mange kommuner, og oppgis som deler av grunnen til at man ikke har ansatt en jurist. Men dersom kommunen er for liten eller har for svak økonomi kan interkommunalt samarbeid om juriststillinger være et alternativ.

| Årets kommunevalg ønsker Juristforbundet at innbyggernes rettssikkerhet skal bli en del av debatten. Viktigheten av juridisk kompetanse i kommunene må adresseres og til det trenger vi din hjelp! Ser dine lokalpolitikere verdien av juridisk kompetanse eller tenker de at rettssikkerhet er noe som kommer av seg selv?

Hvordan står det til i din kommune?

Juristforbundet oppfordrer dere alle til å utfordre lokalpolitikkerne der dere bor!

Diskuterer sanksjoner

overfor kommuner med vedvarende svikt

Barnevernsutvalget mener det er behov for sterkere virkemidler overfor kommuner. Akademikernes leder Lise Lyngsnes Randeberg sier at kompetansemangel går utover tjenester til de i samfunnet som er mest sårbare og trenger hjelpen mest.

 Ole-Martin Gangnes

Utvalget mener sterkere sanksjoner kan gjelde i tilfeller der statsforvalterne gjennom sitt tilsyn har avdekket alvorlig og generell svikt i barnevernstjenesten, og der kommunen, til tross for oppfølging og gjentatte pålegg, ikke evner å rette opp forholdene. Som for eksempel systematiske brudd på sentrale saksbehandlingsregler.

«I slike tilfeller bør det ses hen til virkemidler staten har på andre områder for å sette kommunen «under administrasjon». Et eksempel er «Robek-registeret» over kommuner som er i økonomisk ubalanse, som innebærer at statsforvalteren må godkjenne kommunenes økonomiske prioriteringer og budsjettforslag», skriver utvalget.

Flertallet foreslår også å at statsforvalter kan gis fullmakt til å pålegge enkeltkommuner å samarbeide med andre kommuner i tilfeller der enkeltkommuner ikke klarer å drive et forsvarlig barnevern.

Robek

Tanken om en «Robek for manglende lovoppfyllelse» drøftes også i en rapport om kommunale fagmiljøer generelt, som ble presentert i mars. Rapporten «Størrelse teller», som analyseselskapet Menon har utarbeidet på oppdrag fra Akademikerne, konkluderer med at mangel på høyt utdannende fagpersoner i kommunene har negative konsekvenser, men at manglende etterlevelse av lovverk og oppfyllelse av tjenestemottakers rettigheter i dag har få konsekvenser for kommunene.

«Et drastisk tiltak vil være at staten i større grad ansvarliggjør kommunene for lovbrudd på en systematisk måte, utover ansvarliggjøringen som skjer gjennom tilsyn, medie- og forsikringssaker. Ansvarliggjøringen kan eksempelvis skje ved at omfanget av statsforvalters tilsyn av kommunene økes», heter det i Menon-rapporten.

«Et supplerende tiltak kan være at kommunen underlegges statlig kontroll ved alvorlige avvik. Det er tilfelle i dag for kommuner som oppføres i Robek (Register om betinget godkjenning og kontroll)», heter det i Menon-rapporten.

Kommuner oppført på Robek må ha en godkjennelse fra statsforvalter for å kunne foreta gyldige leieavtaler og budsjett, og deres politiske og økonomiske handlingsfrihet svekkes. Kommunene må lage en tiltaksplan som sikrer at økonomien bringes i balanse.

Øke realismen

Men selv om ansvarliggjøring gjennom tilsyn og statlig kontroll kan ha en disiplinerende effekt på kommunenes grad av oppgaveløsning, hjelper det lite hvis ikke forutsetningene for lovoppfyllelse er til stede, påpeker rapporten.

«Det taler for at tiltakene for å øke graden av lovoppfyllelse i kommunesektoren i størst mulig grad bør handle om å øke realismen ved å løse de oppgavene gjennom å gi kommunene en mer overkommelig oppgaveportefølje. Slike tiltak kan både omfatte flytting av oppgaver fra kommuner til fylkeskommuner eller stat, differensiere oppgaveansvaret etter kommunenes evne til å løse oppgaver og pålegg om samarbeid mellom kommuner», skriver Menon.

Akademikernes leder Lise Lyngsnes Randeberg, sier at kompetansemangelen går utover tjenester til de i samfunnet som er mest sårbare og trenger hjelpen mest.

– Innbyggerne skal ha likeverdige tjenestetilbud, og vi må spørre oss om dette er en tilstand som er til å leve med. Det å møte kompetanseutfordringen bør være jobb nummer én for kommuner som ønsker god velferd til egne innbyggere og private arbeidsplasser, sier hun på Akademikernes nettsider.

Generalistkommuner

Når det gjelder samarbeid mellom kommuner, er det tema også for Generalistkommuneutvalget, som leverte sin NOU i slutten av mars.

Der drøftes hvilke forutsetninger kommunene har til å være organisert som generalistkommuner i velferds-samfunnet.

Utvalget anbefaler å holde fast i generalistmodellen, prinsippet om at alle kommuner har de samme oppgavene, men ønsker blant annet mer interkommunalt samarbeid. De mener også at lokalt handlingsrom er nødvendig for å kunne tilpasse tjenestetilbud og oppgaver.

Utvalget peker på at tilgang til relevant kompetanse har betydning for kommunenes evne og mulighet til å levere tjenester i tråd med kravene i lover og forskrifter. Men det er rekrutteringsproblemer i mange kommuner.

«Riktig og tilstrekkelig kompetanse er en generell utfordring for

alle kommuner, men særlig for mindre kommuner virker det å være utfordrende å sikre og beholde kompetanse, grunnet hyppig utskiftning og lav kontinuitet», skriver utvalget.

I NOUen vises det blant annet til en undersøkelse utført blant kommunedirektører, der de blant annet spørres om egenvurdering av kapasitet i egen organisasjon.

Her viser resultatene at det er håndtering av juridiske problemstillinger som vurderes som dårligst.

– Bedre tjenester

Leder i Akademikerne, Lise Lyngsnes Randeberg, sier at Regjeringen må legge til rette for at kommunene har kompetansen de trenger til å løse oppgavene for innbyggere og næringsliv. Akademikerne har merket seg

forslaget om økt interkommunalt samarbeid.

– Akademikerne har tatt til orde for å stimulere til faste samarbeidspartnere. Det er interessant at utvalget går videre med dette forslaget. Dette kan legge til rette for helhetlige arbeidsmarkeder, bedre tjenester til innbyggere og næringsliv og skape sterkere fagmiljøer i og på tvers av kommunene. Det kan også gjøre det lettere å ivareta samarbeid på tvers av tjenesteområder, sier Randeberg på Akademikernes nettside.

Hun sier også at det er viktig at medvirkning og demokrati ivaretas på en god måte dersom det skal innføres en samarbeidsmodell eller organisasjonsform særlig tilpasset langsiktig samarbeid på flere oppgaveområder.

Arbeidslivet

Råd og bistand fra Juristforbundets eksperter

Juristforbundet tilbyr sine medlemmer juridisk rådgivning og bistand innenfor arbeidsrettslige spørsmål. Kommer du som medlem i en vanskelig situasjon på arbeidsplassen, er det bare å kontakte Juristforbundets advokater.

Kontakt

Sentralbord: 40 00 24 25

E-post: advokat@juristforbundet.no

Åpenhetsloven og virksomheters samfunnsansvar

Åpenhetsloven trådte i kraft 01.07.2022. Lovens formål er å fremme virksomheters respekt og samfunnsansvar for grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold i forbindelse med produksjon av varer og tjenester. Forbruker-tilsynet skal føre tilsyn med at loven etterleves, samt gi nødvendig veiledning.

Ragnhild Bø Raugland,
advokat i Juristforbundet

Hvem er omfattet av åpenhetsloven

Åpenhetsloven virksomhetsområde fremgår av §§ 2 og 3. Den gjelder for større virksomheter som hører hjemme i Norge, og som tilbyr varer og tjenester i eller utenfor Norge. Loven gjelder også for utenlandske virksomheter som

tilbyr varer og tjenester i Norge. Større virksomheter er definert til å være virksomheter som omfattes av regnskapslovens § 1-5, eller som overskrider grensene for to av følgende tre vilkår:

- Samlet salgsinntekt på 70 millioner kroner, definert på samme måte som i regnskapsloven
- Balansesum på 35 millioner kroner, definert på samme måte som i regnskapsloven
- Gjennomsnittlig antall ansatte i regnskapsåret med 50 årsverk

For mor og datterselskaper regnes vilkårene samlet.

Krav til innholdet i virksomhetsvurderingen

Virksomhetene kan gjøre en virksomhetsvurdering, jf. § 3, som skal oppsummeres i en redegjørelse eller en rapport, jf. § 4. Ved gjennomføringen av virksomhetsvurderingen skal virksomhetene gjøre en systematisk og helhetlig gjennomgang av hele organisasjonens drift

sett opp åpenhetslovens formål og i tråd med OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper. I vurderingen skal det foretas en risikou vurdering av organisasjonens varer og tjenester, og den påvirkning de kan ha på menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold. Type forhold som kan vurderes er, i tillegg til de ordinære menneskerettighetene, HMS, risiko for barnearbeid, tvangsarbeid, diskriminering, retten til privatliv, organisasjonsfrihet, en anstendig lønn å leve av og arbeidstid og forsvarlighetsstandarder i tråd med arbeidsmiljøloven. Sentrale vurderingsmomenter er hvilke tjenester/varer som tilbys, type bransje og geografiske forhold.

Av lovens § 4 følger det at vurderingen skal utføres regelmessig, normalt årlig, og stå i forhold til virksomhetens størrelse, virksomhetens art, konteksten virksomheten befinner seg i og samlet risiko for brudd på loven. Sentralt i vurderingen er det overordnede samfunnsansvaret.

Aktsomhetsvurderingen skal oppsummeres i en redegjørelse. Minstekrav til redegjørelsens innhold fremgår av lovens § 5:

- a En generell beskrivelse av virksomhetens organisering, driftsområde, retningslinjer og rutiner for å håndtere faktiske og potensielle negative konsekvenser for grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold.
- b Opplysninger om faktiske negative konsekvenser og vesentlig risiko for negative konsekvenser som virksomheten har avdekket gjennom sine aktsomhetsvurderinger
- c Opplysninger om tiltak som virksomheten har iverksatt eller planlegger å iverksette for å stanse faktiske negative konsekvenser eller begrense vesentlig risiko for negative konsekvenser, og resultatet eller forventede resultater av disse tiltakene.

Det er ingen konkrete krav om hvordan redegjørelsen skal utformes. I forarbeidene spesifiseres det:

«Virksomhetene må gis fleksibilitet til å utforme redegjørelsen etter eget skjønn, så lenge den oppfyller angitte minstekrav.»

I tillegg til å redegjøre for egen virksomhet, skal aktsomhetsvurderingen og redegjørelsen omfatte leverandørkjeder og forretningspartnere. Dette er definert i lovens § 3, bokstav d) og e). Med leverandørkjede menes enhver i kjeden av leverandører som leverer eller produserer varer, tjenester eller andre innsatsfaktorer som inngår i virksomhetens levering av varer og tjenester, eller produksjon av varer fra råvarestadiet til ferdig produkt.

Med forretningspartnere menes enhver som leverer varer og tjenester direkte til virksomheten, men som ikke er en del av leverandørkjeden. Nærmere krav til innhold og hvem som omfattes, fremgår av Forbrukertilsynets nettsider.

Redegjørelsen skal signeres i tråd med regnskapslovens § 3-5, som

Illustrasjon: Colourbox.com

innebærer at samtlige styremedlemmer skal signere. Begrunnelsen for dette er å gjøre styret ansvarlig. Om ikke daglig leder er en del av styret, oppfordres det til at også vedkommende signerer på redegjørelsen. Videre bør redegjørelsen forankres bredt i virksomheten.

Ved brudd eller risiko for brudd

Lovens intensjon er at dersom det oppdages brudd, eller muligheter for potensielle brudd, så skal virksomheten bruke sine påvirkningsmuligheter for å få bruddet stanset. Rapporten redegjøre for hvilke tiltak virksomheten skal gjennomføre for å gjenopprette, begrense og forebygge negative konsekvenser for menneskerettigheter mv. Mulige tiltak kan være å stanse risikofylt aktivitet, gjennomgå varslingsrutiner eller etablering av virksomhetspolicy med forankring i virksomheten. Ved brudd kan det bli aktuelt med pålegg, overtredelsesgebyr eller tvangsmulkt etter vedtak i Forbrukertilsynet, jf. lovens §§ 11 flg.

Tilgjengelig informasjon for allmennheten

Redegjørelsen/rapporten skal være lett tilgjengelig på virksomhetens nettside og det skal gis informasjon

jon i årsberetningen om hvor den er tilgjengelig med det formål å «sikre allmennheten tilgang». Da det er første gang virksomhetene skal i gang med arbeidet med en aktsomhetsvurdering, er det uttalt at Forbrukertilsynet det første året vil bruke tiden på å etablere veiledere og funksjonelle retningslinjer.

Etter lovens § 6 kan «Enhver» ved skriftlig forespørsel be om informasjon i virksomheten og innholdet i aktsomhetsvurderingen, jf. lovens §§ 6 og 7. Det anbefales at virksomhetene har eget skjema for innsynsbegjæringer. Svarfrist er tre uker.

Som nevnt ovenfor, vil både aktsomhetsvurderingene, redegjørelsene og prosesser etter åpenhetsloven være i støpeskjeen. Vi antar at det etter hvert som loven blir praktisert, vil det etablere seg referansepunkter fra sammenlignbare virksomheter og organisasjoner, slik at man får konkrete rammer å forholde seg til når det gjelder innhold og innretning på redegjørelsene. Dette vil også gjelde for Juristforbundet som fagorganisasjon. Våre medlemmer vil innen lovens frist den 30.06.2023 ha tilgang til forbundets redegjørelse på våre nettsider.

Retten til betalt ferie

Akademikerne har i flere år påpekt at det norske systemet for opptjening av feriepenger er i strid med EØS-retten. I mars varslet regjeringen at de har besluttet å sette ut et eksternt oppdrag for å utrede ny opptjeningsmodell for feriepenger.

Thea Normann, advokat
i Juristforbundet

Dagens regelverk

I Norge er ferien ulønnet. For å erstatte lønnstapet, opparbeider arbeidstakere seg rettigheter til feriepenger. Systemet er i dag slik at feriepenger fra arbeidsgiver blir beregnet på grunnlag av arbeidsvederlaget som er utbetalt i opptjeningsåret. Dette følger av ferieloven § 10. Opptjeningsåret er året før feriepengene blir utbetalt.

Hva man får utbetalt i ferie, er derfor avhengig av inntekten man har hatt året før ferien. Det betyr for

eksempel at de som ikke har vært i arbeidslivet tidligere, ikke vil få utbetalt feriepenger det første året de er i arbeid. Det samme gjelder utenlandske arbeidstakere, arbeidstakere som har vært i ulønnet permisjon og arbeidstakere som av ulike grunner har vært ute av arbeidslivet en periode. Også selvstendige næringsdrivende som går over i ansettelsesforhold vil rammes. Disse arbeidstakerne har som hovedregel rett til å ta ut ferie, men de vil altså ikke få sitt lønnstap kompensert av feriepenger.

EUs arbeidstidsdirektiv

Den norske modellen for opptjening av feriepenger strider med EUs arbeidstidsdirektiv. Dette direktivet slår fast at arbeidstakere årlig skal ha minst fire ukers betalt ferie. I Norge har de fleste arbeidstakere det, men enkelte grupper arbeidstakere har ikke opptjente ferierettigheter og har derfor heller ikke rett til betalt ferie i forbindelse med ferieuttaket.

1. september 2020 ble den danske ferieloven endret. Bakgrunnen for det var at Danmark besluttet å gjøre endringer etter å ha blitt kontaktet av EU-kommisjonen. Etter omleggingen i Danmark opptjenes

det, kort sagt, en viss andel feriepenger hver måned man er i arbeid. Dermed blir det mulig for arbeidstakerne å ta ut noe betalt ferie samme år som selve opptjeningen skjer

Den ordningen Norge har i dag, fremstår å være relativt lik den tidligere danske ordningen.

Mulige endringer

I mars sendte Arbeids- og inkluderingsdepartementet (AID) brev til ESA om at Norge vil utrede og vurdere ulike modeller for opptjening av feriepenger. I den forbindelse har AID satt i gang en ekstern utredning av ulike modeller for opptjening av feriepenger. Mulige alternative løsningsforslag vil trolig være klare innen utgangen av året og deretter sendes på høring. Med tanke på den klare ordlyden i arbeidstidsdirektivet og resultatet i Danmark, må det sies å være sannsynlig at Norge på sikt kommer til å endre ferieloven slik at norske arbeidstakere sikres rett til fire uker betalt ferie årlig. Om man velger en større omlegging av dagens system, som i Danmark, eller en mer begrenset variant for eksempel begrenset til de gruppene som i dag rammes, gjenstår med andre ord å se

Lønnstyveri – kriminalisering uten konsekvenser

Den 1. januar 2022, ble lønnstyveri og grovt lønnstyveri kriminalisert gjennom henholdsvis strl. §§ 395 og 396. Strafferammen ble satt til inntil 6 år for de groveste tilfellene. Kriminaliseringen var et tydelig signal om at lønnstyveri er en alvorlig form for arbeidslivskriminalitet, som er viktig å bekjempe. Likevel, snart ett og et halvt år senere, har ingen blitt straffet med hjemmel i hverken § 395 eller § 396, og det må sies at virkningene av kriminaliseringen har vært små. Dette til tross for at problemet ikke kan anses å ha blitt mindre. Ifølge Økokrim var lønnstyveri den typen arbeidslivskriminalitet politiet mottok flest tips om i perioden mellom september og desember i fjor, samme året kriminaliseringen fant sted. Hos Jussbuss, ble det i 2022 registrert totalt 204 saker om lønn, feriepenger, lønnstrekk og overtid i 2022, hvorav de fleste omhandlet lønnstyveri.

Det største problemet i lønnstyverisaker, er det ekstreme styrkeforholdet mellom arbeidstaker og arbeidsgiver. Arbeidstakere som utsettes for denne typen a-krim er ofte dårlig kjent med norske lover og regelverk, og har dårlige forutsetninger for å sette seg inn i dem og få forståelse for egne rettigheter. I tillegg er de ofte for dårlig økonomisk stilt for å kunne betale for rettshjelp. Arbeidsgiverne har dermed lite å frykte, da arbeidstakerne sjeldent

har hverken kunnskap eller midler til å forfølge dem rettslig. Jussbuss og andre rettshjelpiltak gir gratis rettshjelp i disse typer saker så langt kapasiteten rekker, men det oppleves helt feil at rettshjelpiltak drevet av studenter er de eneste som bistår disse ofrene og tar dem på alvor.

Jussbuss mener at løsningen på dette kan være at staten overtar som kreditor for lønnskravene i de tilfellene der kravene er åpenbare. En slik løsning vil innebære at arbeidstakeren får utbetalt pengene de har krav på fra staten, og at staten i etterkant vil kunne føre en inndrivelsesprosess og eventuelt rettsak mot arbeidsgiveren i etterkant. Henrik Asheim, nestleder i Høyre, har på bakgrunn av mye kontakt med Jussbuss nylig uttalt seg støttende til denne løsningen. Han har blant annet uttalt at det er tøffere for de som bedriver lønnstyveri å ha staten som motpart enn den enkelte ansatte. Arbeids- og inkluderingsminister Marte Mjøs Persen (AP) fikk spørsmål om dette forslaget i Stortingets spørretime, men stilte seg avholdende til hvorvidt de støtter forslaget eller ikke. Jussbuss etterlyser at Regjeringen tar et standpunkt i debatten, da arbeidstakeren åpenbart ikke er godt nok vernet av lovens nåværende løsning.

Selv om lønnstyveri er blitt formelt kriminalisert, har det i realiteten medført lite konsekvenser på arbeidsgiversiden. Useriøse arbeidsgivere utnytter stadig svake arbeidstakere, som fortsatt sliter med å hevde sin rett. Jussbuss mener staten bør komme på banen, og stille arbeidsgiverne til rett for den urett som fortsatt utøves hver eneste dag.

Jason Ferguson

Inviterer arbeidslivsjurister

Det blir mulighet for gode diskusjoner om arbeidsrett og faglig påfyll, i kombinasjon med kollegialt samvær, når Arbeidslivsjuristene inviterer til samling over sommeren.

 Ole-Martin Gangnes

Arbeidslivsjuristene består av jurister som er ansatt i arbeidstaker- og arbeidsgiverorganisasjonene og er tilknyttet Juristforbundet – Privat. Foreningen arbeider for sine medlemmers interesser og arrangerer både faglige og sosiale treff.

Synne Bjørvik Stalen, som er advokat i juridisk avdeling i Tekna, er leder av styret i Arbeidslivsjuristene

– Vi samler jurister på tvers av arbeidstaker- og arbeidsgiverorganisasjonene og vi arbeider alle mye med arbeidsrett, forteller hun om foreningen med rundt 450 medlemmer.

– Det var naturligvis stille med aktiviteter en stund under pandemien, men vi er i gang nå og planlegger årlige samlinger som skal være både en faglig og en sosial arena, sier hun.

Siden nytt styre ble valgt i fjor har Arbeidslivsjuristene allerede rukket å arrangere tre ettermiddagsarrangementer, som alle har vært fulltegnet, forteller Stalen.

Den første todagers nettverksamlingen foregår 30.–31. august, da inviterer Arbeidslivsjuristene til samling på Refsnes gods i Moss

– Dette er den første av forhåpentligvis flere årlige nettverkssamlinger. Her blir det mulighet til å

kombinere faglig påfyll med kollegialt samvær. Vi vil legge opp til at alle får mulighet til å bli bedre kjent, og til å bygge relasjoner på tvers av organisasjoner, sier Stalen.

Programmet inneholder aktuelle temaer innen arbeidsrett, i tillegg til at det kommer foredragsholdere som skal inspirere utover det rent arbeidsrettslige.

Faglig program

– Det blir spennende, variert og sosialt, sier hun om samlingen.

På det faglige programmet i august er blant annet foredrag av stipendiat Renate Iren Johannessen Heggelund om arbeidsgivers styringsrett og arbeidstakernes krav på medvirkning i forbindelse med digitaliseringsprosesser, presentasjon av årets prisvinnende masteroppgave i arbeidsrett ved Andrea Svensson, foredrag om arbeidstid og reise ved BAHR-advokatene Tor Olav Carlsen og Hannah Osberg Andresen, gjennomgang av tips-dommen fra Høyesterett ved prosederende advokat Sigurd Øyvind Kambestad og et «inspirasjonsforedrag» av Anne Grethe Solberg, som har en sterk personlig historie å fortelle som bakteppe for temaet selvledelse.

Synne Bjørvik Stalen gleder seg til å møte flest mulig av medlemmene i foreningen der hun ble valgt til styreleder i fjor

– Det er både givende og faglig interessant å lede foreningen, sier hun om arbeidet.

Med seg i styret har hun jurister med forskjellig bakgrunn fra arbeidslivsområdet. Det er Marianne Pedersen (Finans Norge), Frode Solberg (Den norske legeförening), Norah Rahimi (NHO) og Marianne Kjellsen (NITO). Varamedlemmer til styret er Andreas Dag Nilsen (KS), Inger Olise Skarvøy (Økonomiforbundet) og Glen Kristoffer Falch Starr (NITO).

“Vi samler jurister på tvers av arbeidstaker- og arbeidsgiverorganisasjonene

til faglig og sosial samling

Synne Bjørvik Staaen er advokat i Tekna (Foto: Ole-Martin Gangnes)

Nytt om navn

Ansettelses og utnevnelser

Aleksandra Leikanger Stave, Commercial Manager, Kongsberg Maritime AS
Avd Ålesund

Alexander Johan Slettemoen Bolann, Senior Compliance Officer, DNB Bank ASA, Avd Bergen

Anne Ingeborg Reiestad, Dommerfullmektig 1, Oslo tingrett

Anne Marit Wathne, Seniorrådgiver, Skatteetaten Skattedirektoratet, Stavanger

Anne-Stine Svanøe-Hafstad Kvien, Advokat, Elden Advokatfirma AS
– Hovedkontor Oslo

Arnulf Tverberg, Leder juridisk stab, Riksrevisjonen

Benedicthe Madland, Contract Specialist, Subsea 7 Norway

Bente Iren Larsson-Fedde, Seniorrådgiver, Statsforvalteren i Rogaland – Stavanger

Britt Vikan, Juridisk seniorrådgiver, NTNU
– Avdeling for virksomhetsstyring

Bruno Moscari, Seniorrådgiver, NAV Vest-Viken

Brynhild Helleland-Nordbø, Senioradvokat, Advokatfirmaet Simonsen Vogt Wiig AS, Stavanger

Cathrine Reinskau, Spesialkonsulent, Oslo kommune – Pasient- og brukerombudet i Oslo og Akershus og Sosial- og eldreombudet i Oslo

Dana Irina Jaedicke, Juridisk seniorrådgiver, NAV Arbeids- og velferdsdirektoratet – Juridisk seksjon

Ellen Marie Folkestad Bråtebekken, Seksjonssjef, Sivil rettspleie, Innlandet Politidistrikt – Namsfogden i Innlandet

Erik Landa, Partner, Dalan Advokatfirma DA

Espen Kristoffersen, Seniorrådgiver, NAV Arbeids- og velferdsdirektoratet – Juridisk seksjon

Espen Nadheim Meek Blomvik, Compliance Officer, If Skadeforsikring NUF – Oslo

Fredric Holen Bjørdal, Advokat, Advokatfirmaet Øverbø Gjørtz AS
– Ørsta

Fredrik Opsjøn Lindmark, Deputy Counsel, ICC International Court of Arbitration, International Chamber of Commerce

Hanne Melhus-Kittelsen, Leder internrevisjonen, AS Vinmonopolet

Henriette F.V. Torgersen, Avdelingsleder, Forsvarsbygg

Henrik Abelsnes Wilberg, Rådgiver, Kriminalomsorgsdirektoratet (KDI)

Henrik Liane Håkensen, Senior konsulent, Dynabyte Consulting AS

Henrik Rydland Akslen, Advokatfullmektig, Bull & Co Advokatfirma AS

Hizkil Ahmad Daud Khan, Konsulent, Inventura AS, Oslo

Ingebjørg Marie Landsverk, Jurist, Notodden kommune

Ingunn Eide, Jurist, Aksello as

Ingvild Irgens-Jensen, Advokat/ spesialrådgiver, Forskerforbundet

Jane Margethe Ytreøy Grøndalen, Advokat med fagansvar, Finansklagenemda

Jannike Fredin, Seniorrådgiver, Vestland fylkeskommune Skyss Kringom

Joakim A. Ulltveit-Moe, Managing Partner, Codex Advokat Oslo AS

Jonas Nerdal, Politiinspektør/seksjonspåtaleleder, Nordland politidistrikt – Mosjøen

Judith M. Markgraf-Bye, Director, KPMG AS – Oslo

Julie Schulerud Hay Walseng,

Politifullmektig, Oslo politidistrikt

June Røberg Berntsen, Jurid.rådgiver/ byggesaksbehandler, Harstad kommune

Karin Kaasen, Director Contract Management, Dovre Group Consulting AS Avd Oslo

Kenneth Marius Grimshei,

Kontraktsrådgiver, Bane NOR SF – Oslo

Kine Klokkesund, Jurist, DNB Bank ASA, Avd Bergen

Krystle Saliendra Caravana, Skattejurist, Skatteetaten Innsats Lillestrøm

Lavrans Tveito Spiteri,

Dommerfullmektig, Oslo tingrett – Dommerfullmektiger

Leif Ove Mikkelsen, Kommunedirektør, Kvinnherad kommune

Maren Graneggen, Advokatfullmektig, Advokatfirmaet Vialto Partners AS, Kristiansand

Maren Thomassen, Advokatfullmektig,
Advokatfirmaet Vialto Partners AS,
Kristiansand

Margrethe Hjelm-Hansen, Rådgiver,
Arbeids- og inkluderingsdepartementet (AID)

Maria Halvorsen Kanstad, Rådgiver,
Statsforvalteren i Nordland – Bodø

Maria Hauglund Johnsen, Politiadvokat,
Oslo politidistrikt – ENØ – Enhet Øst

Marianne Lie Løwe, Seksjonssjef,
Statsforvalteren i Oslo og Viken
– Drammen

Marianne Nilsen, Advokat, Elden
Advokatfirma AS, Avdeling Tromsø

Mette Schjelderup Olaisen,
Complianceansvarlig, Hafslund AS

Oda Madssen, Advokatfullmektig,
Fremtind Forsikring AS

Odd Eirik Seipjærvi, Advokat,
Hovedorganisasjonen Virke

Petter Ludvig Andersen, Data protection
manager, Hafslund AS

Rune Stavenes, Advokat/partner,
Advokatfirmaet Kyrre ANS, Bergen

Sandra Teige Thomassen,
Seniorrådgiver/advokat, Vestland
fylkeskommune- Avdeling for
organisasjon og økonomi

Silje Gundersen, Seniorrådgiver,
Mattilsynet – Hovedkontoret – Oslo

Silje Løvstad, Rådgiver offentlige
anskaffelser, Sykehusinnkjøp HF
Divisjon Nasjonale tjenester,
Hovedkontor

Sissel Bøe-Sollund, Advokat, AWA
Norway AS

Sondre Bodin-Wilhelmsen, Claims
Handler/Legal Advisor, Van Ameyde
Norway AS

Sondre Johannesen Hauge,
Spesialrådgiver, Stavanger kommune

Stig Nordal, Advokat/partner, Advokat-
firma DLA Piper Norway DA

Sturla Blom, Assistant Underwriter,
Norwegian Hull Club
– Avd Bergen

Sverre Joachim Wiese Bromander,
President, Norges Juristforbund

Thomas Lindås Administrasjonssjef, CCB
Mongstad AS

Tonje Birgitte Hallvardsdatter, Østgård,
Advokat, Advokatfirmaet Østgård DA

Tora Sivertsen, Jurist, Kriminalomsorgen
Region Nord avd. samfunn, Bodø

Trine Frantzen, Politiadvokat 2, Kripos
Vegard Øien, Partner, Bull & Co

Nye medlemmer

Aishah Ahmed, Advokat, Advokatfirmaet
Duesund AS

Albion Vestby, Advokatfullmektig,
Advokatfirmaet Rogstad AS

Ayat Saleem Al Gebenawy

Christine Roca, Seksjonssjef,
Utlendingsdirektoratet (UDI) – Oslo

Eva Romee Van Der Marel,
Førsteamanuensis, Universitetet i
Tromsø – Norges Arktiske Universitet

Ezwar Vikkesh, Rådgiver,
Utlendingsnemnda (UNE)

Gry Helen Skaug, Seniorrådgiver, NAV
Arbeids- og velferdsdirektoratet

Gunnvald Helleland, Sivil ingeniør/
Advokat, Advokatfirmaet Helleland

Laurel Mittenthal, Solicitor (England &
Wales) and Advokat, Advokatfirmaet
Negota AS – Oslo

Nora Sandvik Ling, Rådgiver, Arbeids-
og inkluderingsdepartementet (AID)

Per Terje Brundtland, Politiadvokat 2,
Sør-Vest politidistrikt

Priscilla Wisting, Compliance Director, B2
Holding ASA

Sofia Alexandra Nordby, Rådgiver/jurist,
Mattilsynet – Hovedkontoret – Oslo

Nye student medlemmer

Andrine Stenestø, Rustad, Høgskolen i
Molde

Asma Mohammadi, Høgskolen i Molde
Davood Afzali, Universitetet i Oslo

Deni Vangaev, Høgskolen i Innlandet

Ellen Elise Hausland Folstad,
Universitetet i Bergen

Ida Charlotte Pettersen, Universitetet i
Bergen

Irina Canut Taugbøl, Universitetet i Bergen

Lavina Vasan, Høgskolen i Molde

Maddeeha Malik Pervez, Høgskolen i
Molde

Malin Holte, Universitetet i Bergen

Maren Gravem, Høgskolen i Molde

Mithusha Atputhagini, Høgskolen i
Molde

Mona Khodabandehloo, Universitetet i Oslo

Serma Saidok, Høgskolen i Molde

Sharon Chisom Okehi, Høgskolen i
Molde

Therese Thorup, Høgskolen i Molde

Torggrim Målerud Bakken, Høgskolen i
Molde

Weronika Kostilek, Høgskolen i Molde

Ny som tillitsvalgt

Kurs for tillitsvalgte i statlig sektor

Målgruppe: **Tillitsvalgte i statlig sektor**

Fra: **Onsdag 1. november 2023 kl. 10.30**
Til: **Fredag 3. november 2023 kl. 14.00**
Sted: **Grand Hotel, Oslo**

Kursnummer: **2023679**
Påmeldingsfrist: **30. august 2023**

Dette kurset er obligatorisk for alle tillitsvalgte i staten. Kurset skal i utgangspunktet gjennomføres før man kan delta på de andre kursene og vil gi deg verktøy for påvirkning og innflytelse.

Kurset har som mål å gjøre deg tryggere i rollen som tillitsvalgt. Tillitsvalgte som er trygge i rolleforståelsen er bedre til å oppdage og gripe fatt i ulike problemstillinger som berører medlemmene. Det gjør deg også bedre egnet til å delta aktivt i gode prosesser. Dette krever kjennskap til avtaleverk, organisasjonsforståelse og Juristforbundets politikk, samt bevissthet på egen rolle og relasjoner overfor øvrige parter i arbeidslivet.

Kurset vil gi deg en introduksjon til hovedavtalen og hovedtariffavtalen, sentrale avtaler for våre medlemmer i staten, samt for deg som deres tillitsvalgt. Vi gjennomgår avtalenes formål og intensjon, former for medbestemmelse, virkeområde, klargjør partsforholdet og partenes rettigheter og plikter, sentrale og lokale forhandlingsordninger, i tillegg til å gi en gjennomgang av lønssystemet. Kurset gir deg også kjennskap til Juristforbundet, Akademikernes organisasjonsoppbygging og politikk.

Målsettingen med kurset er å bidra til at du som tillitsvalgt opplever deg trygg i rollen, kjenner det grunnleggende regelverket, hvilke virkemiddel du har tilgjengelig og hvilke arenaer du arbeider på.

Kurs samt reise og opphold er kostnadsfritt for tillitsvalgte. Reiseutgifter dekkes etter rimeligste reisemåte.

Dersom du ikke ønsker overnatting eller middag må det noteres i påmeldingen.

Påmelding: **www.juristforbundet.no/tillitsvalgt** Spørsmål: **kurs@juristforbundet.no**

Spørsmål kan også rettes per tlf 40 00 24 25. Eventuelt forfall må meldes snarest mulig og senest to uker før kursstart.

JURIST
FORBUNDET

Hovedstyret

President

Sverre Bromander

sverre.bromander@juristforbundet.no

Visepresident

Benedicte Gram-Knutsen

benedicte.gram-knutsen@bergen.kommune.no

Styremedlemmer valgt av Landsmøtet

Ina Annett Grunnvåg

ina.a.grunnvaag@gmail.com

Jon Ole Bjørklund Whist

jon@farmaceutene.no

Nasjida Noorestany (møtende varamedlem)

nasjida.noorestany@juristforbundet.no

Styremedlemmer valgt av seksjonene

Rannveig Sørskaar (Juristforbundet – Stat)

rannveig.sorskaar@ldo.no

Kay André Brudvik Haugen (Juristforbundet – Kommune)

kay.haugen@bergen.kommune.no

Kirsten Aase Bleskestad (Juristforbundet – Dommerforeningen)

kirsten.bleskestad@domstol.no

Johannes Ørn Thorsteinsson (Juristforbundet – Student)

johannes.thorsteinsson@juristforbundet.no

Anders Schrøder Amundsen (Juristforbundet – Privat)

a.s.amundsen@gmail.com

Ansattes representant

Erik graff

eg@juristforbundet.no

Generalsekretær

Magne Skram Hegerberg

msh@juristforbundet.no

Medlemsguide

Har du flyttet eller byttet jobb?

juristforbundet.no/minside

medlem@juristforbundet.no | 40 00 24 25

Forsikring – medlemstilbud

Juristforbundet Forsikring

juristforbundet.no/forsikring

forsikring@juristforbundetforsikring.no | 23 11 33 11

Bank – medlemstilbud

Handelsbanken

handelsbanken.no/juristforbundet

Finn ditt nærmeste bankkontor for kontaktinformasjon

Juristforbundets advokatkontor

juristforbundet.no/advokatkontoret

advokat@juristforbundet.no | 40 00 24 25

Lønnsstatistikk/lønnskalkulator

juristforbundet.no/lonnskalkulator

Juristen

juristen.no

Redaksjonen:

redaksjonen@juristen.no | 482 48 352

Annonser:

randi@storybold.no | 995 20 500

Jobbmarkedet

juristen.no/stilling

Juristenes Utdanningscenter

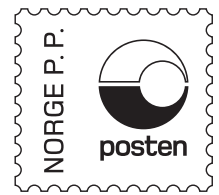
jus.no | 40 00 26 62

Juristforbundet | 40 00 24 25 | www.juristforbundet.no | post@juristforbundet.no

Kristian Augusts gate 9, 0164 Oslo

JURIST
FORBUNDET

Returadresse:
Juristforbundet
Kristian Augusts gt 9
0164 Oslo

Sjekk våre nettsider www.juristen.no

Enten du foretrekker mobil, nettbrett eller desktop

- siste nytt
- stillingsannonser
- debatt
- fagstoff

Tips oss på redaksjonen@juristen.no